

Obzornik

glasilo delovne organizacije

Posodobiti našo proizvodnjo

RAZMISLJANJA O BRESTOVEM PRIHODNJEM RAZVOJU

V naši občini in tudi na Brestu v tem času pripravljamo srednjeročne razvojne načrte. Hkrati se letos izteka sedanje srednjeročno obdobje. Zanj so bile značilne zaostrene gospodarske razmere. Prav gotovo je, da bomo morali tudi v prihodnje gospodariti v težavnih gospodarskih pogojih.

Zato bo potrebno še bolj trezno in razumno gospodariti. Brest bo tudi v prihodnje predstavljal pomembnega nosilca gospodarskega razvoja občine. Zato je ne glede na smernice, ki v razvojnih dokumentih občine predvidevajo za lesno industrijo v prihodnje nekoliko manjši delež družbenega proizvoda, še kako pomembno, kako se bo Brest razvijal in gospodaril.

Nedvomno bodo za našo delovno organizacijo pomembni predvsem kvalitativni dejavniki gospodarjenja. Ne glede na to, da bo do dokončnega sprejemanja občinskih planov še marsikaj dorečenega, je že danes jasno, da bo novo srednjeročno obdobje in tudi obdobje do leta 2000 za lesno industrijo manj ugodno v primerjavi z nekaterimi drugimi gospodarskimi panogami, ki so opredeljene že v izhodiščih planov za prednostne.

Zato je spoznanje, da se bomo morali naslanjati predvsem na lastne sposobnosti in možnosti,

živo danes in jutri. Katera so ta spoznanja?

Domače tržišče je za naše izdelke iz dneva v dan bolj zahtevno in težko sprejme vse, kar smo sposobni izdelati.

Konkurenca je velika, kupna moč omejena. Poceni pohištvo pa spričo rasti cen vseh vhodnih materialov težko izdelujemo.

Podobno je na svetovnem trgu, kamor Brest že sedaj proda pomemben delež svoje proizvodnje. Usmeritev v prodor na tuje trge je in bo za našo delovno organizacijo eksistenčno vprašanje, bodisi za prodajo izdelkov, bodisi pri oskrbi z nekaterimi surovinami in repromateriali.

Na teh trgih vladajo svetovna merila za kakovost, cene, poslovno obnašanje in podobno. Zato lahko že danes, med pripravami na prihodnji razvoj in gospodarjenje z gotovostjo povemo, da bomo morali kratkoročno, pa tudi dolgoročno nekatere naše navade povsem spremeniti. Izdelovati bomo morali tisto, kar bo tržišče

rabilo ter se temu primerno organizirati in opremljati.

To potrjujejo že sedanje izkušnje, ko ugotavljamo, da v nekaterih temeljnih organizacijah proizvodne zmogljivosti z izdelki niso tako zapolnjene kot bi si želeli.

Da bi pri našem razvoju kar najbolj smotrno ciljno ravnali, bomo morali na prvo mesto vsekakor postaviti našo prihodnjo specializacijo v programskem, pa tudi tehnološkem pogledu. Delitev dela z vidika največje racionalnosti bo temeljni pogoj za naše možnosti pri vključevanju na trge. Vsaka temeljna organizacija se ne bo mogla razvijati kot samostojna celota.

Razvoj temeljnih organizacij bomo morali snovati na zdravi in odkriti logiki soodvisnosti in dopolnjevanja. Z drugimi besedami pomeni to združevanje nekaterih značilnih tehnoloških faz in del v tistih temeljnih organizacijah, kjer bo to z vidika stroškov, znanja, tehnologije in zagotavljanja celovite in kvalitetne ponudbe delovne organizacije najbolj smotrno. Na teh osnovah bomo morali vzporedno zagotavljati dobro proizvodno organizacijo, usklajeno načrtovanje, dobro kooperacijo in investiranje.

Glasovalno mesto v TOZD POHIŠTVO

Junija dva referendumata eden da — drugi ne

(Več o njima na 5. strani)

Prilagodljivost naše proizvodnje zahtevam tržišča v najširšem pomenu besede bo za delovno organizacijo izredno važna. Morda danes niti še ne vemo, kaj je v tem pogledu mogoče še narediti. Vendar nas dejstvo opozarja, da smo še vedno prepočasni in neokretni, kadar gre za vprašanje kratkih dobavnih rokov, izdelave naročenega blaga, izdelave vzorcev, majhnih serij in podobno. Pri tem so prav gotovo prisotni tudi objektivni razlogi za sedanje stanje v tehnologiji, kadrih in organiziranosti.

Vendar, ko razmišljamo o našem prihodnjem razvoju, mimo takšnih vprašanj ne bomo smeli. To velja za nabavo strojev, za izobraževanje in usposabljanje kadrov, za proizvodno organiziranost in še za marsikaj.

Kakovost dela bo morala biti naša uveljavljena stalnica v vseh fazah poslovnega procesa — od pridobivanja poslov do izdelave vzorcev in proizvodnje ter odprem. V širšem pomenu besede velja to tudi za kakovost oblikovanja naših lastnih proizvodnih programov. Z dvakratnim ali celo večkratnim delom na obdelovancih zaradi neodgovornosti, prevelikega izmeta in podobnih zadev ne bomo mogli biti konku-

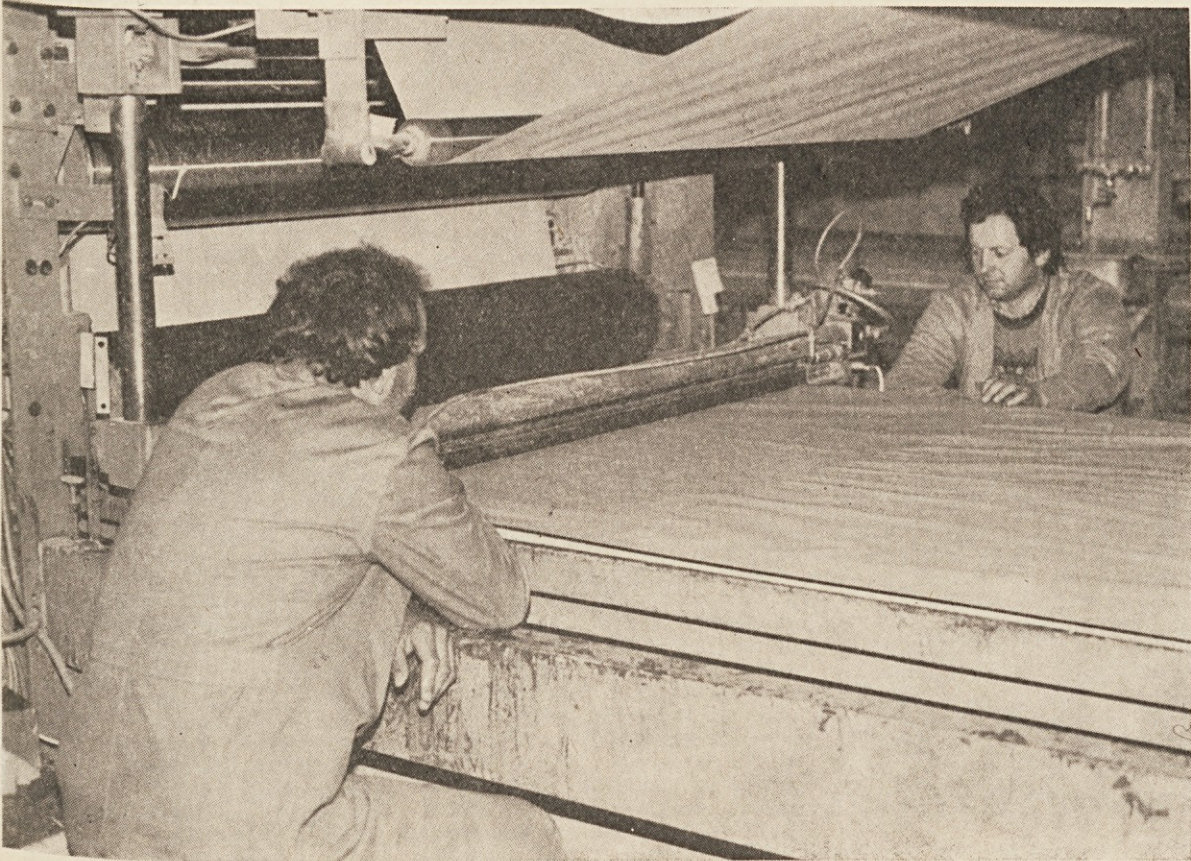
renčni. Tudi pri tem lahko včasih govorimo o objektivnih vzrokih, še posebno, ko gre za slabšo kakovost vgrajenih materialov. Zato je treba posvetiti posebno pozornost tistemu deležu kvalitete, ki jo vgrajujemo v izdelek z našim znanjem in delom.

Brestov dolgoročni cilj v snovanju prihodnjega razvoja mora biti usposabljanje za izdelavo najbolj zahtevnih izdelkov.

V najširšem promenu besede moramo v tem iskati tudi dolgoročne možnosti za boljšo dohodkovnost.

Brez obvladovanja stroškov v novo ustvarjenem izdelku bomo prav tako težko iskali svoje mesto v svetovni trgovini. Pri tem nas prav gotovo čaka še veliko dela. Gre za stroške v materialu in času, ki predstavljajo pomemben delež v naših kalkulacijah. Na boljši izrabi surovin in materiala moramo snovati vse naše prihodnje razvojne načrte. Najmanjši takšni prihranki lahko že precej pomenijo v dohodku. Podobno je z izrabo strojnega časa.

Vedno pa bomo morali vztrajati pri takšnih rešitvah, ki bodo dolgoročneje pomenile kvalitetne premike v konkurenčnem usposabljanju delovne organizacije. D. Mazij

Ob dnevu bezca
čestitamo vsem borcem
in aktivistom NOB!

Načrtujemo svoj razvoj

SMERNICE DOLGOROČNEGA PLANA BRESTOVEGA RAZVOJA

Smernice za dolgoročni plan Bresta do leta 2000 so zasnova temeljnih ciljev, ki naj bi jih delavci dosegli s svojo dejavnostjo pri opredelitvah gospodarskega razvoja in pri ustvarjanju dohodka, pa tudi pri razvoju prostorskih, socialnih, obrambno-varnostnih in drugih pogojev dela in življenja.

Zavedati pa se moramo, da v smernicah opredeljujemo razvoj v naslednjih petnajstih letih in da so zato pomembne zlasti naše okvirne usmeritve in nekatera predvidena gibanja na posameznih področjih, ne pa toliko vrednostni podatki. Zato smo že v smernicah in prav tako bomo tudi v dolgoročnem planu, številčno opredelili le najvažnejše kategorije.

Moramo se tudi zavedati, da je takšna usmeritev plod spoznanj današnje stopnje razvoja in znanja ter da bomo morali o novih spoznanjih in razvoju le-temu prilagajati tudi naše delo in usmeritve. To bo v korist ne samo delovni organizaciji, pač pa tudi družbeno politični skupnosti, katere druženi proizvod bo še vedno v veliki meri ustvarjal tudi Brest in s tem tudi zadovoljevanje ostalih potreb (izobraževanje, zdravstvo, kultura in drugo).

Pri izdelavi smernic smo upoštevali več raziskav in analiz, pa tudi možnosti in pogoje razvoja v svetu, Jugoslaviji in Sloveniji. Za oblikovanje razvojnih usmeritev so nam služile tudi usmeritve SOZD Slovenijales, občine in slovenskega lesarstva. Dosedanji razvoj Bresta oziroma dosežena stopnja v razvoju posameznih proizvodov in temeljnih organizacijah in dosedanji način urejanja medsebojnih odnosov med njimi v okviru delovne in sestavljene organizacije ter z drugimi partnerji v reprovgerigi, sedanje in pričakovane razmere na domačem in tujih trgih pa so tisti elementi, ki bistveno vplivajo na naše usmeritve.

RAZVOJ V PROSTORU IN EKOLOGIJA

V pogledu prostorskih možnosti prihodnjega razvoja Bresta in vsake njegove temeljne organizacije ugotavljamo, da ne bodo potrebni posegi izven sedanjih industrijskih con.

Ves prihodnji razvoj naj bi snovali na kvalitativnih dejavnostih. Vsak investicijski poseg pri obnavljanju in prestrukturiranju posameznih temeljnih organizacij na programskem področju bo moral zagotavljati tudi brezhibno obratovanje že zgrajenih oziroma po potrebi novih čistilnih in prečiščevalnih naprav.

SAMOUPRAVNA OZIROMA POSLOVNA ORGANIZIRANOST

Samoupravna oziroma poslovna organiziranost bo tudi v pri-

hodnje odraz delitve dela v okviru delovne organizacije in integracijskih povezav ter predpisov in določene družbenopolitične prakse. Glede na tako zastavljeno izhodišče se bodo pojavljale tri vrste organizacijskih sprememb:

- statusne, pogojene z razvojem posameznih vrst dejavnosti,
- samoupravno-organizacijske, zaradi morebitnih sprememb predpisov oziroma zaradi določene racionalizacije odločanja in izgrajevanja medsebojnih razmerij,
- spremembe sprotnega poslovanja oziroma informiranja.

PROGRAMSKO PROIZVODNE USMERITVE

Za delovno organizacijo načrtujemo naraščanje fizičnega obsega proizvodnje z realno letno stopnjo rasti 2,2 odstotka. Največje povečanje načrtujemo na področju strojegradnje, ki pa še vedno predstavlja manjši delež v strukturi proizvodnje. Povečanje proizvodnje načrtujemo tudi pri masivnem pohištvu (5-odstotna letna stopnja rasti), vendar temelji to povečanje na predvidenih investicijskih vlaganjih. Zaradi prestrukturiranja načrtujemo padanje v proizvodnji ploskovnega pohištva (1,5 odstotka letno). Povečanje proizvodnje pa načrtujemo tudi pri mineralnih ploščah (3,7 odstotka povprečno letno).

Primarna predelava lesa je omejena z dotokom lesne surovine. Zato načrtujemo, da se fizični obseg primarne predelave lesa ne bo povečeval. Zmogljivosti za primarno predelavo lesa pa bo potrebno v tem obdobju obnoviti, še posebno tiste za proizvodnjo ivernih plošč.

Obdobje hlastanja po velikoserijskem sestavljenem ploskovnem pohištvu je za nami. To pomeni, da se mora obseg velikoserijskih ploskovnih programov zmanjšati. Pri proizvodnji kuhinj je usmeritev v večjo kvaliteto oziroma v uporabo cenejših sodobnih materialov, kar naj bi povečalo donosnost izdelkov.

Masivno pohištvo bo še naprej imelo osrednje mesto v pohištveni industriji. Pri njem se najbolj kaže prispevek in sposobnost velikega znanja, ki ga vlagajo delavci, obenem pa so tudi surovine, v glavnem domače.

Zato moramo zmanjšanje ploskovnih programov delno nado-

mestiti s povečanjem masivnih programov iz listavcev, pa tudi s finalizacijo jelovine.

Proizvodnja tapetniškega pohištva je močno omejena glede na glavne surovine in reprovmaterial (tudi devizne obveznosti), zato se ne bo bistveno povečala, pač pa jo bo potrebno — predvsem tehnološko — tako usposobiti, da bi bolj temeljila na programih za izvoz.

Proizvodnja negorljivih plošč se bo povečala, obenem pa bo potrebno razrešiti nadaljnjo finalizacijo teh plošč, še posebej pa uporabnost vermikulita v druge namene.

Dosežena stopnja v razvoju strojegradnje je osnova, da v naslednjem obdobju do leta 2000 ustvarjamo take pogoje, da bo ta proizvodnja sledila tokovom moderne, računalniško vodene proizvodnje strojev za lesarstvo.

USMERITVE NA PODROČJU BLAGOVNIH TOKOV

Pri oskrbi s surovinami in reprovmateriali bo potrebno še tesnejše povezovanje z gozdarstvom, kovinsko, kemično in tekstilno industrijo na dolgoročnih osnovah (dohodkovna in devizna soodvisnost).

Izvoz je osnovna strateška usmeritev in mora leta 2000 doseči 50 odstotkov celotne Brestove proizvodnje. V okviru mednarodne blagovne menjave se bomo vključevali tudi v sodobnejše in učinkovitejše oblike kot so industrijsko sodelovanje, skupno vlaganje, dolgoročne proizvodne kooperacije in še posebno prenosi znanja.

Brest mora nadaljevati tudi s svojo udeležbo v podjetjih v tujini, kar mu daje prostor za večje prodore na tuje trge.

Na domačem trgu se bodo razmere zaostrovale, zato bomo težili k trdnim povezavam z vsemi trgovinskimi organizacijami, posebno še v okviru sestavljene organizacije.

Posebno pozornost bomo posvetili razvoju lastne prodajne mreže.

KADRI IN DRUŽBENI STANDARD

Število zaposlenih se ne bo povečalo, bistveno pa naj bi se izboljšala struktura zaposlenih po šolski izobrazbi. Tako naj bi bil delež zaposlenih, ki bodo imeli srednjo izobrazbo in več v letu 1990 49 odstotkov, v letu 1995 59 odstotkov in v letu 2000 že 67 odstotkov. Delež zaposlenih v lesni dejavnosti se bo polagoma zmanjševal od 61 odstotkov v letu 1985

Delo ob novi (Brestovi) stiskalnici v MASIVI

do približno 54 odstotkov v letu 2000.

Takšna struktura zaposlenih, ki jo bomo dosegli z načrtnim štípendiranjem, bo omogočala boljšo kvaliteto proizvodov, hitrejši odziv na zahteve trga ter proizvodnjo v daljših serijah.

Za izboljšanje stanovanjskega standarda delavcev bomo tudi v prihodnje usmerjali enak delež sredstev kot v sedanjem srednjeročnem obdobju. Tudi v prihodnje bomo vsem delavcem zagotovili topli obrok med delom. Število počitniških prikolic bo potrebno povečati, sodelovali pa bomo tudi pri oblikovanju počitniške skupnosti v okviru sestavljene organizacije.

INVESTICIJSKO TEHNOLOŠKI RAZVOJ

Investicije bodo sledile predvsem skupno dogovorjenim usmeritvam v razvoju posameznih temeljnih organizacij na osnovi programske opredelitve delovne organizacije.

V tem smislu so že sedaj opredeljena združevanja sredstev, da bi tako v okviru delovne organizacije dosegli čim boljše gospodarske učinke.

Zato bomo pri naložbah dajali prednost predvsem tistim,

— ki zagotavljajo obnavljanje proizvodnih zmogljivosti (enostavna reprodukcija na višji tehnološki ravni) s sodobnimi tehničnimi sredstvi in tehnologijo;

— ki pomenijo prestrukturiranje proizvodnje, zlasti kar zadeva ploskovno in masivno pohištvo ter povečanje izvoza;

— ki zagotavljajo vlaganje sredstev v prestrukturiranje proizvodnje v zmogljivosti dogovorjenih in tržno uspešnih programov izven pohištvene oziroma sploh lesne industrije (strojegradnja, razvoj na področju ognjoodpornih plošč), tudi s sodelovanjem ostalega gospodarstva v občini;

— ki dajejo hitre devizne in dobre druge ekonomske učinke;

— za katere imamo možnosti za pridobitev sredstev sovlagateljev in zunanjih kreditov.

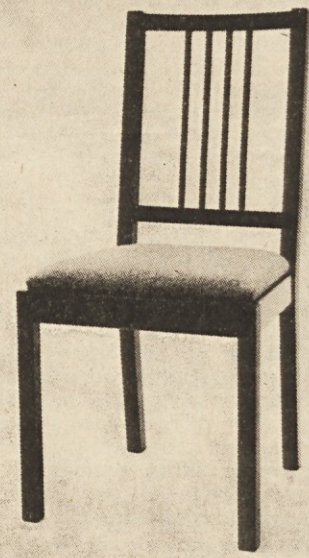
Do leta 1990 je dinamika naložb opredeljena s predračunskimi vrednostmi in viri sredstev v srednjeročnem planu.

PROJEKCIJA DOHODKA

Za obdobje naslednjih petnajstih let predvidevamo realno naraščanje celotnega prihodka s povprečno letno stopnjo rasti 2,1 odstotka. Osnova taki rasti celotnega prihodka je fizična rast proizvodnje in predvidena struktura celotnega prihodka (domači trg: izvoz). Glede vrste proizvodov pa predvidevamo v strukturi celotnega prihodka oziroma realizacije bistveno povečanje deleža nalesnih izdelkov (strojegradnja, mineralne plošče), tako da bi predstavljal leta 2000 15 odstotkov. Načrtujemo tudi povečanje deleža končnih lesnih izdelkov, zmanjševal pa se bo delež primarnih proizvodov.

Materialni stroški naj bi realno naraščali z 2-odstotno letno stopnjo rasti, kar pomeni, da bomo morali znižati delež materialnih stroškov na enoto proizvoda z boljšim izkoriščanjem in prihranki pri materialu. Stopnja rasti celotnega prihodka in materialnih stroškov pogojuje 2,2-odstotno povprečno letno stopnjo rasti dohodka.

Z enako stopnjo rasti naj bi rastle tudi osebni dohodki, tako da se delež osebnih dohodkov v strukturi dohodka oziroma družbenega proizvoda ne bi spreminjal. Delež akumulacije v celotnem prihodu naj bi se povečal, tako da bi v letu 2000 znašal najmanj 6 odstotkov.

Iz MASIVE — novi stol 03

OSTALE USMERITVE

Združevanje dela in sredstev v okviru Bresta in v okviru sestavljene organizacije bo potrebno nadaljevati in povečevati. Obseg potrebnega združevanja bomo opredeljevali v skupno dogovorjenih srednjeročnih planih razvoja.

Področja dejavnosti skupnega pomena, ki ga opravljajo skupne službe na ravni delovne in sestavljene organizacije, bo potrebno razvijati v smeri racionalizacije in učinkovitosti. Posebno mesto ima pri tem računalniška informatika. Za prihodnji razvoj SLO bomo morali vložiti več truda, posebno v zvezi z organiziranjem šolanja in usposabljanja kadrov za opravljanje teh vedno bolj zahtevnih nalog.

Na koncu moram posebej poudariti, da je to le povzetek iz smernic za dolgoročni plan Bresta, ki so jih pripravile strokovne službe in so sedaj v obravnavah po temeljnih organizacijah in v delovni skupnosti. Zato bomo na posameznih področjih, po pripombah in predlogih iz obravnav, predlagane usmeritve lahko tudi delno spremenili.

M. Širaj

Na posebnem posvetu Brestovih družbeno političnih in vodilnih delavcev so bili le-ti izčrpno informirani o obeh junijskih referendumih, obravnavali so smernice družbenega razvoja občine do leta 2000 in bili seznanjeni z nekaterimi predlaganimi novostmi v devizni zakonodaji in deviznem poslovanju.

Čedalje težji izvozni pogoji

RAZMERE NA TUJIH TRŽIŠČIH IN BREST

Če smo lani govorili, da na svetovnem trgu vlada konjunktura, da je veliko povpraševanja po blagu in da je naročil dovolj, moramo letos na žalost ugotoviti, da je stanje na svetovnih trgih popolnoma spremenjeno.

Na ameriškem trgu, ki je za Brest še vedno najvažnejši, je prisotna izredna konkurenca. Podatki kažejo, da se je obseg prodaje pohištva v Združenih državah Amerike v letu 1984 in v prvih mesecih leta 1985 na splošno povečal, obenem pa ugotavljamo, da se je obseg prodaje jugoslovanskega pohištva na tem trgu znižal.

Kje so vzroki za takšno stanje?

Prav gotovo je eden izmed najvažnejših vzrokov v politiki visokega tečaja dolarja, ki privlači na ameriški trg čedalje številnejše dobavitelje pohištva iz vsega sveta, tudi tiste, ki v preteklosti niso bili usmerjeni pretežno na ta trg. S tem pa se je v bistvu konkurenca podvojila, kar ima za posledico prerasporeditev kupne moči na večje število dobaviteljev in s tem upad nakupov pri jugoslovanskih podjetjih.

Drugi pomemben vzrok je tudi v zmožnostih jugoslovanske proizvodnje pohištva (tudi Brestove). Vse več je povpraševanj po manjših serijah, različnih modelih in izrednih površinskih obdelavah, ki zahtevajo tudi do enajst faz pretežno ročnega dela.

Tem zahtevam so se proizvajalci v drugih državah bolj približali, s tem pa so se naročila težje ustrezala takim zahtevam kupcev, tako da ob še nadaljnjem zadrževanju možnosti za modernizacijo ne bomo vzdržali koraka s svetovno konkurenco.

Manjše povpraševanje po pohištvi je tudi v deželah arabskega sveta. Tam imajo odločilni vpliv predvsem težave, s katerimi se srečujejo posamezne države in vojne, v katere se enkrat ene, nato pa spet druge države zapletajo. Tudi politika visokega tečaja dolarja vpliva na možnost za nakup pohištva (naše cene so v ameriških dolarjih) saj se jim z rastjo le-tega stalno viša cena pohištva. Gradi pa se tudi vse manj investicijskih objektov, tako da je poslov tudi na ta račun vse manj.

Nič boljši pa ni položaj na evropskem trgu. Na njem je prisotna množica proizvajalcev pohištva, ki z najsodobnejšo tehnologijo, najvišjo možno stopnjo medsebojne kooperacije in s kvalitetnimi materiali izdelujejo izredno kvalitetno pohištvo. Na drugi strani pa je že skupina vzhodnoevropskih držav, ki s sistemom centralno-planskega gospodarjenja in skozi to zahtevnega določenega obsega izvoza nastopa na trgu z nenormalno

nizkimi cenami, ki jim mi pri visoki domači inflaciji ne moremo slediti.

Vsem tem osnovnim problemom na važnejših svetovnih trgih pohištva pa se pri nas pridružuje še visoka stopnja inflacije, tako da ji tudi sorazmerno hitra rast dolarja in ostalih valut ne more slediti in se dohodkovnost pri izvozu iz meseca v mesec znižuje. Če upoštevamo še nenehno pomanjkanje ustreznih domačih reprodukcijskih materialov, ceno le-teh, ki je dvakrat višja kot enakih uvoženih ter njihovo izredno slabo kvaliteto, lahko ugotovimo, da ni čudno če v prvih petih mesecih z izvozom zaostajamo za letnim planom kar za cel mesec. Vsem gornjim naštetim dejstvom se pridružujejo še naše notranje slabosti, kar stanje še zaostreje.

In kako naprej?

Glede na vse povedano lahko povzamemo, da se bodo razmere na svetovnih trgih še zaostrovale, da bo konkurenca vsak dan hujša in da za nesolidne in cenovno nesprijemljive izdelke na trgu ne bo prostora.

Nujno je, da v naših proizvodnih temeljnih organizacijah takoj reorganiziramo proizvodnjo tako, da bo sposobna hitrega prilaganja trgu in željam kupcev, da bo sposobna delati majhne serije različnih modelov, da bo z dodatki ročnega dela bogatila proizvode, da ne bomo podvajali proizvodnih zmogljivosti, pač pa z medsebojnim sodelovanjem razvili največjo možno mero medsebojne kooperacije, ki bo na trgu dajala boljše rezultate.

Obenem pa moramo biti stalno prisotni na vseh trgih, spremljati spremembe, želje in zahteve trgov, hitro reagirati in prehitovati konkurenco z rešitvami, saj nam bo v prihodnje le tako uspelo preživeti. To vse je odvisno predvsem od naših vlaganj, mnogo pa tudi od naših želja in hotenj.

L. Ule

Potrebe po skupnem razvojnem institutu

RAZVOJNI INSTITUT SLOVENIJALEŠ JUNIJA PRICEL Z DELOM — PREDVSEM ZA HITREJŠI RAZVOJ SVOJIH ČLANIC

Za slovensko lesno industrijo so značilne njena delovna intenzivnost, nezadovoljiva tehnično tehnološka raven, prevelika odvisnost od uvoza tehnološke opreme in nekaterih ključnih rekonstrukcijskih materialov ter premajhna trajna in dolgoročno usmeritev v izvoz končnih izdelkov na konvertibilna tržišča.

Slovenska lesna industrija se je doslej širila v glavnem le na račun zaposlovanja novih delavcev, ne pa predvsem z boljše organizacijo proizvodnje in poslovanja ter z uvajanjem sodobnejših tehnologij. V to jih je sililo administrativno urejanje razvoja in poslovanja, saj je bilo boljše rezultate mogoče doseči hitreje z višanjem prodajnih cen na domačem tržišču kot pa z velikimi napori pri organiziranju proizvodnje, z uvajanjem novih postopkov, z izboljšanjem kakovosti in oblikovanja izdelkov, višjo proizvodnjo dela, boljše izrabo surovin in materiala, nižjo porabo energije in podobnim. Tako smo postajali čedalje manj konkurenčni na konvertibilnih tržiščih, kjer vladajo tržni zakoni, zniževal se je delež izvoza izdelkov in polizdelkov.

Tehnološka opremljenost slovenske lesne industrije je sorazmerno neučinkovita, zato tudi produktivnost dela raste pri nas

nekajkrat počasneje od tiste v razvitih evropskih državah.

Zmogljivost slovenske lesne industrije presega potrebe slovenskega in tudi jugoslovanskega tržišča, še posebej ob zmanjšani kupni moči prebivalstva ter omejenih možnostih za kreditiranje nakupa pohištva. Zato je edini izhod v drastičnem povečanju izvoza končnih izdelkov na tržišča držav z visoko kupno močjo. Te pa iščejo kvalitetne izdelke z izvirnim oblikovanjem, visoko funkcionalnostjo, široko izbiro, kvalitetnim servisom ter prodajnimi cenami, ki ustrezajo tem zahtevam tržišča. Naše tovarne pohištva pa se zaradi svoje velikosti, organiziranosti in tehnološke usposobljenosti težko prilagajajo njihovim zahtevam. Na tržišča prihajajo prepozno, ko so konkurenti že pobrali smetano.

Prihodnji razvoj lesne industrije ne sme temeljiti na povečevanju števila delavcev kot doslej, ko je v obdobju 1970 do 1982 naraslo število zaposlenih v lesni industriji Slovenije od 26.847 na 35.097 delavcev, to je za 30,7 odstotka oziroma za povprečno 2,3 odstotka letno. Razvoj naše lesne industrije mora temeljiti na enakem ali celo manjšem številu zaposlenih, ki (Konec na 4. strani)

BREZ PRELOMA V BAZI BO »PROIZVODNO DELO« SE VEDNO ODTUJENO OD KULTURE

Če si ne bomo za to dosledno in vztrajno prizadevali, če bodo organizacije združenega dela, družbenopolitične organizacije, interesne skupnosti itd. še naprej ostajale pri starem sektorskem pojmovanju kulture, pri obravnavanju kulture predvsem kot porabe, kot stroška, ki zgolj bremenijo že tako preobremenjeno gospodarstvo, če to ne bo postalo temeljna usmeritev tudi njihove kulturne politike, še dolgo ne bo preboja na višjo tehnološko, organizacijsko in ne nazadnje kulturno raven, na višjo raven kvalitete življenja in na višjo stopnjo samoupravne socialistične demokracije.

Brez tega preloma v bazi bo ostajalo tudi »proizvodno delo« še vedno odtujeno od kulture, še naprej se bo ohranjalo pojmovanje kulture le kot vsebina prostega časa, kot razvedrilo, v najboljšem primeru kot ljubiteljsko-umetniško delovanje, ne pa tudi kot nepogrešljiva integralna sestavina samega družbenega produkcijskega procesa.

Prav zato, ker smo v teh točkah začeli zaostajati, smo začeli v današnje krizo, ki ni samo kriza ekonomike, temveč tudi kriza kulture, kriza samoupravljanja v kulturi in vse bolj tudi kriza vrednot.

Boris Majer na seji CK ZKS

Delo za izvoz tudi v TAPETNIŠTVU

V izvoz tudi tapetniški izdelki

Zaradi upadanja življenjskega standarda, čedalje slabših kreditnih pogojev in velikih obrestnih mer, pa tudi zaradi zmanjševanja stanovanjske gradnje in vse dražjega pohištva, ki sodi v dobrih trajne vrednosti, se je povpraševanje po pohištvi zelo zmanjšalo.

Zato so se začele kopiciti zaloge končnih izdelkov, za katere je treba najemati zaradi slabe dohodkovnosti oblažinjenega pohištva in pohištva na sploh drage kredite. Vse to pa pomeni, da za večja obratna sredstva potrebujemo več kreditov, s katerimi se večajo stroški poslovanja, ki spet pritiskajo na cene in tako naprej. To pa pelje v vrtoglavo spiralo rasti cen in inflacije. Zato smo že pri sestavljanju letnega plana za leto 1985 načrtovali izvoz v vrednosti 960.000 dolarjev, kar je fizično več kot četrtnina letne proizvodnje.

Zdaj lahko ugotovimo, da nam izvoz ne gre po zastavljenem načrtu, saj smo v petih mesecih dosegli le za 109.006 dolarjev izvoza, kar je 11,3 odstotka letnega plana. Zaradi tega in zaradi zastajanja prodaje na domačem trgu smo se intenzivno lotili priprave in izdelave modelov za izvoz, o katerem tečejo razgovori prek Slovenijalesa in drugih izvoznikov. V marcu smo izdelali 300 dvosedov in 200 trosedov LYNGBY za IKEO. Predstavniki IKEE, ki so bili v naši tovarni, so bili s kvaliteto v glavnem zelo zadovoljni. Zato smo izdelali dva tipa ležišč, dvoseda LYNGBY z lesenim in kovinskim ležiščem, za kar pričakujemo tudi naročila.

V maju letos je bil na obisku ameriški proizvajalec oblažinjenega pohištva, ki želi za nekaj svojih modelov, ki jih prodajo v Evropi in arabskih državah, prenesti proizvodnjo v Evropo, se

pravi, v Jugoslavijo, ker se mu s tem zmanjšajo prevozní stroški in skrajša čas dobave. Pri tem je treba povedati, da so te sedežne garniture po svojem videzu, oblikovanju in izdelavi v vrhu kvalitete oblažinjenega pohištva. Za nas pomeni to zelo velik izziv, ki se mu moramo odzvati.

Zato je dogovorjeno, da nam ameriški proizvajalec pošlje modele z vsemi načrti in sestavnimi. Na osnovi tega izdelamo vzorec, ki mora biti enake kvalitete kot dostavljeni model. Za vse materiale, ki so vgrajeni, velja, da morajo biti enake kvalitete kot v modelu. Če določenih materialov ni doma, jih bo treba uvažati. Model z načrti je že odposlan iz Amerike.

Poleg tega se s Slovenijalesom dogovarjamo za izdelavo dveh do treh modelov za sejne v Beogradu, Kölnu in Milanu. Vsi ti modeli, ki so v razvoju, so namenjeni zahodnoevropskim kupcem in arabskim državam, spremenjeni pa tudi za naše tržišče.

Težave, s katerimi se srečujemo pri izdelavi izvoznih programov, so slaba ali neustrezna kvaliteta repromaterialov, bistveno višje cene blaga, iprena, okovja in ogrodij kot so v Zahodni Evropi in ne nazadnje, nespoštovanje dobavnih rokov pri dobaviteljih. To pa vse vpliva na ceno in kvaliteto, česar tuji kupec ni pripravljen plačati.

Kljub vsem težavam, ki spremljajo našo proizvodnjo, moramo narediti vse, da bomo vsi zaposleni poln delovni čas, ki pa ga bomo morali izkoriščati bolj produktivno in racionalno. Čedalje bolj prihaja čas, ko tržišče doma in v tujini priznava samo kvaliteten izdelek, v katerega je vgrajen tržno priznani strošek, ki je izdelan v dogovorjenem roku.

J. Gornik

Novo iz naše proizvodnje — sedežna garnitura DANA

Otepanje z letošnjimi težavami

UKREPI ZA BOLJŠE POSLOVANJE V IVERKI

Temeljna organizacija Iverka je v prvem letošnjem trimesečju poslovala z izgubo 62.755.000 dinarjev. V skladu z zakonom o sanaciji in prenehanju organizacij združenega dela so delavci temeljne organizacije na svojih zborih in na delavskem svetu med 25. in 30. aprilom sprejeli več sklepov:

— Ugotoviti moramo vzroke, zaradi katerih temeljna organizacija posluje z izgubo.

— Določiti je treba program ukrepov za odstranitev vzrokov za izgubo.

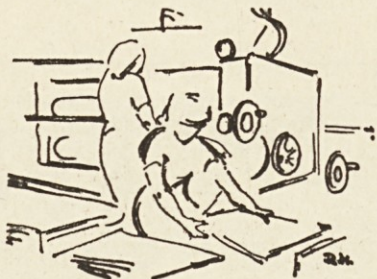
— V skladu s samoupravnimi splošnimi akti je treba ugotoviti morebitno odgovornost delavcev, organov upravljanja in poslovodnega organa za nastalo izgubo.

Ugotovljeno je, da je bil celoten prihodek dosežen v višini 472.077.000 dinarjev kar je le 18,8 odstotka letnega plana. Glavni vzrok za tako nizek celotni prihodek je prenizka proizvodnja, ki je bila dosežena s 17,7 odstotka.

Prav gotovo je izredno huda zima, katere vpliv se ob iztrošeni opremi še stopnjuje, največ prispevala k slabim rezultatom v proizvodnji. Poleg tega je bilo v tem času nekaj večdnevni zastojev na posameznih napravah kot so sušilnik, jekleni trak za natresanje in glavna stiskalnica, kar je ob številnih manjših zastojih prineslo skupaj 902 uri zastojev, veliko več od načrtovanih 432 ur.

V razpravah je bilo ugotovljeno, da so na slabe rezultate vplivale tudi subjektivne slabosti: ne-

pravilen odnos do dela in delovnih sredstev, malomarno izpolnjevanje delovnih nalog, malomaren odnos do čiščenja, zanemarjena tehnološka disciplina, slaba kontrola kakovosti in temu ustrezno ukrepanje med samim proizvodnim procesom, nezainteresiranost posameznikov za doseganje boljših rezultatov, slaba strokovna usposobljenost in neustrezna kadrovska zasedenost na posameznih delih in opravilih...

Ukrepi, ki so jih obravnavale strokovne službe, samoupravni in družbeno politični organi ter zbori delavcev, so usmerjeni predvsem v vprašanje proizvodnje, vzdrževanja, discipline ter organizacijska in kadrovska vprašanja.

Proizvodni ukrepi zajemajo sortiranje surovin, menjavo in brušenje nožev na iverilnikih, spremljanje tehnoloških parametrov, kontrolo plošč, čiščenje posameznih naprav in drugo.

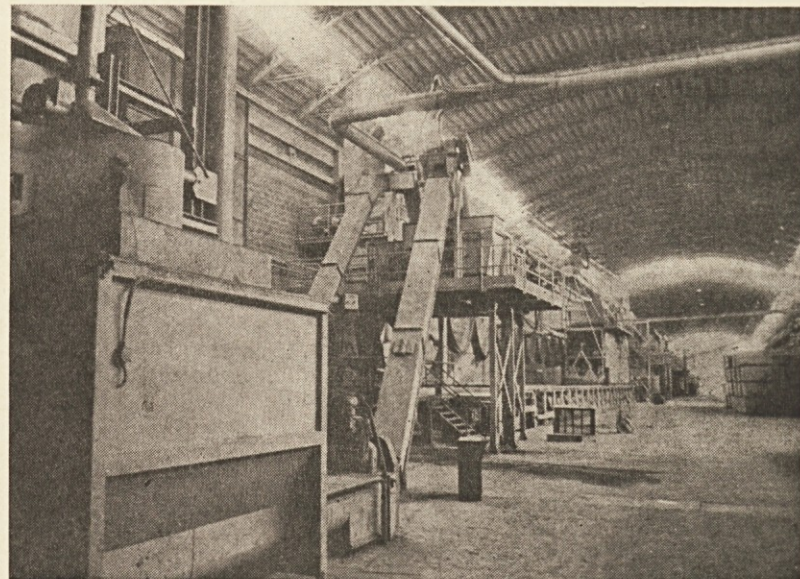
Za posamezne naloge so zadolženi odgovorni delavci in določene

ni so roki za izvedbo, če naloga ni trajna.

Pri vzdrževanju je posvečena večja pozornost preventivnem vzdrževanju, organiziranju poslovanja (delovni nalogi) in kontroli vzdrževalnih del ter nekaterim perečim kadrovskim vprašanjem (delo na višini).

Ukrepi se nanašajo tudi na sprotno delo disciplinske komisije, delo samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij. V ukrepih je predvideno strokovno usposabljanje strokovnih vodstvenih delavcev, saj je tudi na tem področju poleg ustrezne materialne vzpodbude iskati vzroke za slabo obvladovanje proizvodnje.

Glede odgovornosti individualnega poslovodnega organa in ostalih vodstvenih delavcev je bilo rečeno, da leti niso neposredno krivi za dosežene rezultate, da pa bi ob večjem priza-

Pričakujejo boljše rezultate — IVERKA

devanju, predvsem pri zagotavljanju discipline, odgovornosti za izpolnjevanje nalog lahko tudi več prispevali k boljšim rezultatom, kar sta v prihodnje njihova glavna naloga in zadolžitev. Na koncu naj omenim, da tu ni bilo mogoče podrobno navesti in

obravnavati vseh ukrepov. Dejstvo je, da nam ukrepi sami po sebi ne bodo nič pomagali, če jih ne bomo dosledno izvajali. Pa ne samo izvajali ukrepe, temveč se nasploh vsi obnašali kot dobri delavci in skrbni gospodarji.

A. Drobnič

Iz drugih lesarskih kolektivov

V SAVINJI so podpisali novo izvozno naročilo v vrednosti 72.000 angleških funtov. Gre za masivni program Queker, katerega so doslej izvozili že za 355.000 dolarjev. To je trenutno njihov najuspešnejši pohištvni izvozni izdelek, medtem ko so lani dosegli precej velik izvozni uspeh s prodajo knjižnih polic na ameriško tržišče. Posebej pomembno je, da so pri angleškem kupcu dosegli za 12 odstotkov višjo ceno, kar se na konvertibilnem trgu, še posebej pri pohištvu, zelo redko zgodi.

INLES bo letos izvozil za štiri milijone dolarjev izdelkov. Njegova izvozna prizadevanja zaslужijo tem večjo pozornost zato, ker je s stavbnim pohištvom teže prodreti na tuje kot s klasičnim pohištvom, za katero je slovenska industrija že priznan proizvajalec. Največji tuji kupci so Skandinavci, Nemci, Avstrijci, Francozi, Italijani in Arabci. Obenem se Inles uveljavlja tudi kot uspešen izvoznik vrat, končnega izdelka, na zahodnonemški trg.

NOVOLES praznuje letos svojo štiridesetletnico. Svojo prihodnjo razvojno pot gradi v dveh smereh: sedanje tovarne bo potrebno obnoviti, posodobiti in reorganizirati, da bodo še bolj

produktivne, prilagodljivejši in sposobnejši slediti vedno večjih zahtevam tehnologije in trga. Hkrati bodo iskali nove poti pri osvajanju novih programov in novih materialov. To nameravajo doseči z graditvijo novih proizvodnih prostorov oziroma s širitvijo in obnavljanjem sedanjih.

Med uspehe SAVINJE sodi tudi naložba v izgradnjo novih sušilnic, za kar so že lani vložili 162 milijonov dinarjev. Z novim postopkom predušenja in sušenja naj bi bistveno skrajšali celotni postopek, ki traja navadno tri do osem mesecev. Začeli so tudi z gradnjo decimirnice, ki naj bi bila končana prihodnje leto.

V temeljni organizaciji Tomaž Godec v Bohinjski Bistrici LIP Bled so slovesno odprli novo kotlovnico, v kateri bodo kurili odpadno lubje, žagovino in skoblance. S tem bodo rešili vprašanje odpadkov, prihranili pa bodo tudi pri nabavah dragega kurilnega olja. Želijo tudi čim bolj posodobiti svojo proizvodnjo in kandidirajo za najetje kredita pri mednarodni bančni ustanovi IFC. Njihov program obsega štiri projekte: posodobitev obdelave opažnih plošč, modernizacija žaganja in sortiranja lesa za namensko predelavo, mo-

dernizacija za odpravo ozkih grl, kvaliteto površinske obdelave vrat in kar najboljši izkoristek žaganega lesa ter nov izdelek in proizvodnjo za kompletiranje opažnega sistema.

Tudi LESNINA je sodelovala na srečanju z drobnim gospodarstvom, ki je bilo na ljubljanskem Gospodarskem razstavišču. Na svojem lepo urejenem razstavnem prostoru so prikazali dosežane sodelovanje Lesnine z drobnim gospodarstvom in ponudbo izdelkov oziroma strojev, zanimivih za malo gospodarstvo. Med zanimivimi eksponati so bili predvsem spajalka furnirja z repromaterialom za spajanje, tračna žaga, stružnica, barve, laki in drugo. Sklenili so tudi več neposrednih kooperantskih poslov.

JAVOR namerava povečati proizvodnjo opažnih plošč, saj je ta izdelek že dolga leta zelo cenjen na zahodnoevropskem tržišču. Naložba je ocenjena na 140 milijonov dinarjev in zajema posodobitev in dopolnitev opreme za proizvodnjo, pa tudi na varstvo okolja ne bodo pozabili. Zaradi izključne izvozne usmerjenosti te naložbe računajo tudi na znatna bančna sredstva in na sredstva drugih delovnih organizacij.

Potrebe po skupnem razvojnem institutu

(Nadaljevanje s 3. strani) pa se morajo ob delu trajno usposablјati za nove in zahtevnejše naloge.

Sodobne tehnično tehnološke naprave bodo ob ustrezni organizaciji proizvodnje in poslovanja ter bistveno višji proizvodnosti dela omogočile tudi večji obseg proizvodnje, za kar bo potrebno tudi več lesne surovine, ki je zato ne bomo smeli več izvažati. S tem bomo dosegli tudi večji devizni priliv, saj na primer že sedaj za kolonialne stole iztržimo petkrat več deviz kot pa z izvozom lesa in drugih materialov, potrebnih za enako količino teh stolov.

Usmeritev slovenske lesne industrije v naslednjih letih je intenzivno gospodarjenje in intenziven izvoz, katerega cilj je povečanje dohodka na zaposlenega in s tem višja sredstva za akumulacijo in prihodnji razvoj. V tem okviru je treba uvajati razvojne programe z višjim deležem znanja in visoko usposobljenostjo kadrov, večjo inovativno sposobnostjo in z visoko stopnjo avtomatizacije.

Naše gospodarstvo se bo moralo bistveno bolj odpreti v svet in zato razvijati takšno proizvodnjo, ki bo na svetovnih trgih tudi konkurenčna. To pomeni, da moramo računati z normativi in standardi, veljavnimi v razvitih gospodarstvih, pri tem pa upoštevati naše prednosti. Ker imamo sorazmerno skromne surovinske in energetske vire, moramo računati na našo bližino tržišč, saj smo tako rekoč na pragu zahodne Evrope. Velika naša prednost pa je v kvalificirani delovni sili z bogatimi industrijskimi izkušnjami, ki pa zaradi premajhne stimulacije in načela uravnilovke pri nagrajevanju nazaduje v pridobivanju novega znanja in usposabljanja. Bistveno več poudarka kot doslej bomo morali dati razvoju

maloserijske in individualne proizvodnje, ki bo prilagodljiva in bo lahko zadovoljevala znatne zahteve kupcev. Le-ta mora temeljiti na visoki produktivnosti, uvajanju specialne proizvodne opreme z uporabo mikroročunalnikov, mikroprocesorjev in programirano proizvodnjo.

Usmeritev na tehnološko in razvojno intenzivno proizvodnjo pa zahteva nekatere splošne pogoje in procese, brez katerih cilja ni mogoče uresničiti. Pri tem gre za gospodarsko politiko, ki bo stimulirala pridobivanje dohodka na osnovi kvalitativnih dejavnikov razvoja, pa tudi ustrezno tehnološko politiko z usposabljanjem raziskovalne dejavnosti in množično inventivnostjo.

Končno bo treba posebno skrb posvetiti sistemu izobraževanja, bodisi šolskega bodisi dopolnilnega ob delu. Sistem bo moral omogočiti razvoj in prodor talentiranih kadrov, pa tudi potrebno in pravočasno prekvalifikacijo kadrov.

Ker lesno industrijo v Sloveniji sestavljajo pretežno manjše delovne organizacije, kar še posebej velja za članice SOZD Slovenijales, ki nimajo lastnih razvojnih služb ali pa so le-te nezadostne, je bilo samoupravno dogovorjeno, da bo ustanovljena nova delovna organizacija skupnega pomena, ki bo opravljala vse naloge za hitrejši in uspešnejši razvoj proizvodnje lesno obdelovalnih strojev.

Pri oblikovanju nove delovne organizacije bo treba največ pozornosti posvečati pridobivanju strokovnih kadrov, da bi v njej združili ustrezne mlajše strokovnjake raznih strokovnosti in specialnosti, ki naj bi svoje znanje in izkušnje posredovali čimvečjemu krogu lesne industrije in spremljajočih dejavnosti, med katerimi imajo lesno obdelovalni stroji pomembno mesto.

AKCIJSKA KONFERENCA BRESTOVSKIH KOMUNISTOV O KADROVSKI POLITIKI

V juniju je bila akcijska konferenca Brestovih komunistov —

kot posebna oblika njihovega delovanja. Na njej so na osnovi pripravljenih gradiv obravnavali kadrovske politiko v naši delovni organizaciji, vprašanja nagra-

jevanja po delu ter organizacije dela in poslovanja. Sprejeli so tudi nekaj zaključkov, ki naj bi bili v pomoč pri vodenju naše prihodnje kadrovske politike.

Zakaj oziroma proti čemu ali komu?

NA ROB NEDAVNEMU REFERENDUMU O SAMOPRISPEVKU

Znano je, da je bil 9. junija v vseh krajevnih skupnostih v naši občini referendum o samoprispevku za nadaljnjo izgradnjo vrtcev, osnovnih šol in telovadnic.

»ZA« predlagani program se je izreklo 43,6 odstotka od vseh občanov, ki smo imeli pravico glasovanja. Samoprispevek torej ni bil izglasovan.

Samo po sebi se postavlja vprašanje o vzrokih za takšno odločitev.

Običajno (da je volk sit in koza cela) se ob takih priložnostih ugotavlja, da je glavna krivda v slabem obveščanju ali v nekaterih podobnih, manj bolečih vzrokih. Tokrat je splošna ocena, da so bili občani (če so to hoteli) dovolj obveščeni, kar potrjuje tudi visoka udeležba, saj je na referendumu glasovalo kar 90,7 odstotka od vseh upravičencev. Ker sem bil v tej akciji tudi sam v komisiji za informiranje, želim podati nekaj svojih pogledov o celotni zadevi.

demokratskega odločanja, je referendum uspel.

Pomembno pa je spoznati vzroke oziroma motive, zaradi katerih so se posamezniki in s tem vsi glasovalci odločili tako ali drugače. To je seveda zapletena zadeva, ki jo lahko podrobneje osvetlijo le temeljite sociološko-politične analize. Ne glede na to pa sem v razgovorih z ljudmi, ki so ostro nastopali »PROTI«, največkrat slišal naslednje pripombe:

nje občanov smo skušali zmanjšati na čim manjši obseg. Zato je pripravljali odbor izredno prišluhnil pripombam iz javne razprave, jih skušal usklajevati ali pa pojasniti nasprotna stališča:

— program je bil postavljen na zmernejšo (cenejšo) rešitev;

— zastavljeni so bili ukrepi za odpravo oziroma preprecitev zadev, h katerim so imeli občani pripombe;

— plačevanja (tudi pri predlaganem samoprispevku) bi bili oproščeni vsi socialno (materialno) šibkejši občani;

— o razlogih za predlagane kompromisne rešitve, o nasprotujočih si stališčih in o dosednji izgradnji s finančno obrazložitvijo so bili podrobno seznanjeni — vsi, ki so to noteli.

Zakaj je torej večina glasovala proti? Se posebej — zakaj tam, kjer v razpravi ni bilo več bistvenih pripomb? Ali v nas res še ni prodrlo prepričanje, da je znanje potrebno? In ali res nečemo vedeti, da sta rana vzgoja in dobra osnovna šola najpomembnejša temelja vsemu kasnejšemu normalnemu strokovnemu in telesnemu oblikovanju človeka? Mar se bomo vključevali v mednarodno delitev dela v elektronski dobi — na trhljih osnovah preživelega obdobja in samo z neko sicer zdravo, a trmasto pametjo brez sicer zapletenih, a za današnji svet skupnih dodatnih znanj in delovnih navad? In če je vzrok v nizkem standardu, kaj bi potem lahko rekla generacija, ki je iz osebnega in iz družbenega nič zgradila vse to, kar imamo?

Pri ocenah, ali bo za samoprispevek glasovala večina, sem se pridruževal tistim, ki so mislili, da bo. Ne zato, ker bi verjel v neko slepo ljubezen do naše zlate mladine, temveč zato, ker sem menil, da so že izgubili svojo premoč nazadnjaške sile, ki imajo okrog sebe raje neuke in boječe ljudi. In, kot lahko zremo od članov glasovalnih odborov, so tu in tam starejše ženske in možje javno — očitno glasovali »ZA«, nekateri mlajši in čisto mladi občani pa so prav tako javno in z nekakšno ihto glasovali »PROTI«. Kaj so izkazovali s tem? Revolucionarnost, odločnost, ponos? Morada, a po moji oceni v napačno smer.

Z odločitvijo »PROTI« smo torej občani cerkniške občine z večino postavili svoj posamični interes pred skupnega. Dokler bomo počeli tako, se ne bomo izkopal iz gospodarskih težav, ne bomo dovolj napredovali, imeli bomo sicer vsak svoj vrtiček in svoj plot, ne bomo pa konkurenčni doma in v svetu, imeli bomo še naprej bolj nizke osebne dohodke.

V tem smislu pa referendum ni uspel.

Z. Zabukovec

Eno izmed cerkniških volišč na referendumu

NAŠI LJUDJE

Predstaviti vam želim delavca — komunista, ki že več kot četrto stoletje dela in bije boj za lepši jutri Bresta in naše samoupravne socialistične družbe. To je **MATIJA ŠEGA**, skladiščnik materiala v temeljni organizaciji Masiva.

Doma je iz skromne delavske družine iz Grahovega, kjer so morali trije otroci vsak po svoje s trebuhom za kruhom. Tako je leta 1957 prišel Matija na Brest, kjer je nekaj časa delal v cerkni-

ški tovarni, pa na Gradišču, potem pa je ponovno prišel na Brest in se zaposlil v Martinjaku. Tam tudi večino svoje delovne dobe opravlja dela skladiščnika materiala.

Kot delavec-komunist je bil vseskozi delaven član samoupravnih organov, večkrat tudi predsednik delavskega sveta. V vseh letih dela v Martinjaku mu je stalna naloga nenehno naprežanje za rast proizvodnje. Njegova največja želja so bili novi proizvodni prostori, s čimer bi bistveno povečali produktivnost in proizvodnjo.

Pri tem velja pripomniti, da je bila ravno pot do novih proizvodnih prostorov, do katerih smo končno prišli, dokaj naporena. Prvotna zamisel o razvoju Masive je bila povsem drugačna, seveda pa je zaradi tega prišlo do kasnitve rekonstrukcije v sedanjem obsegu, zaradi česar je bilo med delavci nemalo negodovanja.

Na koncu velja omeniti tudi to, da je bil za svoje delo odlikovan z redom dela s srebrnim vencem, kar je dokaz in priznanje za njegovo nesebično delo.

Tudi mi mu želimo še veliko uspehov pri delu, pa tudi doma.

V. Jerič

Priprave na prihodnje volitve

Predvolilne priprave so se v naši občini pričele s sejo predsedstva občinske konference SZDL 27. februarja, ko je bil sprejet okvirni rokovnik in sklep o širših pripravah na volitve v prihodnjem letu.

Na osnovi tega je bil sklican posvet predsednikov krajevnih konferenc in osnovnih sindikalnih organizacij ter evidentičarjev in predsednikov koordinacijskih odborov za kadrovska vprašanja in volitve v krajevnih skupnostih in temeljnih organizacijah združenega dela. Na njem so bili prisotni seznanjeni s pripravami na volitve, posredovani pa so jim

bili tudi vsi potrebni dokumenti. Posebej je bil poudarjen pomen koordinacijskih odborov za kadrovska vprašanja in volitve ter njihovih evidentičarjev.

S tako zastavljeno akcijo je predvsem v marcu v vseh okoljih stekel postopek evidentiranja. Prvi del evidentiranja je opravila večina temeljnih organizacij in krajevnih skupnosti. Rezultat tega dela je 980 evidentiranih možnih kandidatov za opravljanje delegatskih dolžnosti v delegacijah za družbeno politično skupnost in za samoupravne interesne skupnosti.

Da bi predvolilne dejavnosti tekle nemoteno, moramo posvetiti posebno pozornost predvsem naslednjim nalogam:

— vse temeljne in delovne organizacije ter krajevnih skupnosti morajo oceniti dosedanje delo delegacij in ustreznost organiziranosti delegacij ter po potrebi spremeniti samoupravne akte, ki opredeljujejo sestav in delo delegacij;

— nadaljevati moramo z evidentiranjem možnih kandidatov, kar mora potekati vse do konca novembra 1985. leta;

— pri evidentiranju morajo tvorneje sodelovati tudi vse družbeno politične organizacije in društva;

— evidentiranje mora biti razširjeno tudi na evidentiranje možnih kandidatov za prevzemanje odgovornih funkcij na ravni občine, republike in federacije.

M. Juvančič

IZIDI REFERENDUMA O PODALJŠANJU SAMOPRISPEVKA

Krajevna skupnost	udeležba (v %)	glasovalo »ZA« v %
Cerknica	90,3	42,2
Rakek	92,6	61,7
Grahovo	91,7	35,4
Begunje	86,7	29,6
Nova vas	84,2	50,3
Loška dolina	94,1	37,7
Cajnarje — Žilce	87,3	45,0
Skupaj — občina	90,7	43,6

Samo dejstvo, da se je večina z referendumom izrekla »PROTI«, še ne pomeni katastrofe. Gre prazvaprav za dokaz, da so občani uporabili to najbolj demokratično obliko odločanja za uveljavljanje svoje volje.

Vsakdo se je lahko prosto opredelil »ZA« ali »PROTI« in tako prispeval k eni ali drugi strani. Kakor se čudno sliši, vendar v tem smislu, torej v smislu negovanja in varovanja pravice do

— da se med seboj niso uskladle vse krajevne skupnosti,

— da so bili dosednji projekti prebogati oziroma neprimerni,

— da zdaj ni primeren trenutek, ker se nam je življenjski standard znižal.

Vsaka od teh trditev ima seveda tudi drugo plat medalje. Če v pripravah na referendum so bile kar podrobno obravnavane in njihov negativni vpliv na razpolože-

Referendum uspel

IZIDI REFERENDUMA O SAMOUPRAVNIH AKTIV SOZD SLOVENIJALES

14. junija je bil v vseh temeljnih organizacijah Bresta referendum o sprejemu novega oziroma spremenjenega samoupravnega sporazuma o združitvi v SOZD Slovenijales — proizvodnja in trgovina Ljubljana in njenega statuta.

Udeležba na referendumu je bila kar zadovoljiva, saj je na referendumu glasovalo 85,6 odstotka vseh zaposlenih delavcev.

V posameznih temeljnih organizacijah je »ZA« sprejem omenjenih samoupravnih aktov glasovalo naslednje število delavcev:

	POHIŠTVO	MASIVA	IVERKA	GABER	ZAGALNICA	JELKA	PRODAJA	TAPETNIŠTVO	MINERALKA
Samoupravni sporazum o združitvi v SOZD	395 54,1%	193 66,8%	103 63,2%	109 72,7%	122 73,1%	103 59,2%	179 71,3%	60 50,4%	41 82,0%
Statut SOZD	389 53,3%	199 68,9%	97 59,5%	113 75,3%	114 68,3%	109 62,7%	177 70,5%	60 50,4%	42 84,0%

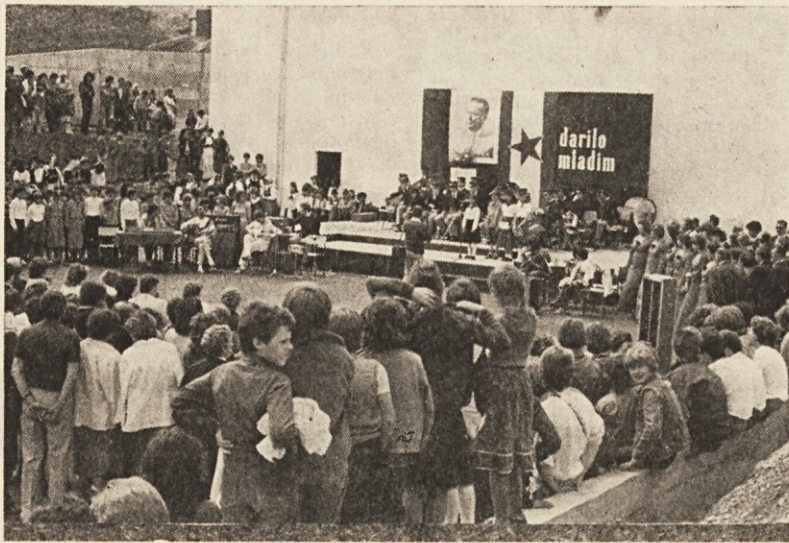
Iz teh rezultatov je razvidno, da je v vseh temeljnih organizacijah glasovala »ZA« sprejem omenjenih samoupravnih aktov SOZD Slovenijales večina naših delavcev.

Istočasno z referendumom so bile tudi volitve, in sicer so v vsaki temeljni organizaciji volili svojega delegata v zbor interne banke Slovenijales in v vseh temeljnih organizacijah skupnega delegata naše delovne organizacije v svet ustanoviteljev razvojnega instituta Slovenijales.

Za delegate v zbor interne banke Slovenijales so bili izvoljeni naslednji:

TOZD POHIŠTVO — Danica Troha, TOZD MASIVA — Ivan Zabukovec, TOZD IVERKA — Franc Udovč, TOZD GABER — Vanda Hace, TOZD ZAGALNICA — Danica Srpan, TOZD PRODAJA — Anica Trdan, TOZD TAPETNIŠTVO — Viktor Adamič, TOZD MINERALKA — Pavla Felicijan.

V svet ustanoviteljev razvojnega instituta Slovenijales je bil za delegata naše delovne organizacije izvoljen Marjan Braniselj.

Številni občani ob otvoritvi rakovške osnovne šole

Smeri kulture v naši občini

PROBNA KONFERENCA KOMUNISTOV O KULTURI V NAŠI OBČINI

Ob javni razpravi o kulturi, ki jo je pripravil centralni komite slovenskih komunistov, se je tudi večina občinskih komitejev pridružila tej akciji, v kateri naj bi obravnavali »republiško« gradivo in ocenili stanje v domačem okolju. Dejstvo je, da so bili delavci, ki delajo na kulturnem področju, zadovoljni, ko je ta široka družbena akcija stekla, ker lahko glede na stanje pričakujemo le boljše odnos in pogoje za svoje delovanje. Zavedamo se, da razprava sama in stališča zadev ne moreta materializirati, vendar je včasih bolj pomembna pravilna družbena opredelitev kot pa denar, glede katerega smo se v zadnjih štirih letih že navadili misliti, da ga ni in da ga bo vedno manj.

Očitno je, da je v tem družbenem organizmu, ki mu pravimo kultura, nekaj »odprtih ran«, ki rabijo političen obliž. To ne pomeni, da kultura ni sposobna sama reševati strokovnih in organizacijskih sklopov vprašanj, vendar morata biti izkazana tudi njena družbena potreba in pomen.

Sicer kultura ne izpolnjuje svoje družbene vloge in lahko prav hitro pade na raven privatizacije. Res je, da so skoraj vsa področja kulture zakonsko opredeljena (na strokovnem in na organizacijskem področju) in da imajo posamezne stroke ter kulturna skupnost s tem določeno svojo funkcijo.

Kako bomo ta dva sklopa spravili v življenje in kakšno širino mu bomo dali, pa je odvisno od strokovnega in političnega dogovora. Strokovni dogovor je prepuščen več ali manj samo kulturnikom, kar je zelo slabo. Slabo zaradi tega, ker zaradi nepoznavanja ali nevednosti nimamo (v širšem smislu) pravih družbenega lotevanja in reševanja posameznih vprašanj. Politični dogovor o reševanju posameznih vprašanj ali kulture nasploh pa smo odlagali vse do te problemske konference.

In kaj nam je problemska konferenca dala? Zelo dobro pripravljene teze za razpravo o kulturi in smernice za prihodnje delo. Obe gradivi sta pomembni, saj kritično in strokovno opredeljujeta zadeve in jih postav-

ljata na pravo mesto ter nas obvezujeta, da smo na vseh ravneh dejavni in dosledni pri njihovem uresničevanju.

Poleg osnovnih nalog, ki bi jih morali uresničevati komunisti na področju kulture v vseh okoljih, so opredeljene tudi naslednje neposredne naloge:

— Matična knjižnica naj čim prej razširi svojo dejavnost na vse krajevne skupnosti, po možnosti tudi v delovne organizacije. Pri iskanju ustreznih rešitev ji morajo pomagati vodilni ljudje na terenu.

— Matična knjižnica, občinska izobraževalna skupnost in vodstva šol naj izdelajo programe za ureditev šolskih knjižnic.

— Občinski komite ocenjuje da so v občini možnosti za razvoj galerijske dejavnosti. Zato zadolžuje odgovorne dejavnike v občini, da se sporazumejo o njeni lokaciji in o lokaciji drugih zainteresiranih dejavnosti za sedanje — možne prostore.

— Kulturna skupnost naj evidentira objekte kulturno zgodovinskega pomena, ki jih je treba obnoviti ali odstraniti in predložiti v širšo razpravo možne rešitve. Če so ovira zakoni, naj se sprožijo postopki za njihovo spremembo.

— Komite smatra, naj bo kulturna skupnost s svojim delegatskim sistemom tribuna in presečišče vseh kulturnih intere-

sov v občini. Zato naj se vsa vprašanja s tega področja rešujejo na tem mestu, ne pa po koščkih in nenačrtno.

— Največ in najhitreje je možno na področju kulturne vzgoje doseči med mladimi. Zato bo treba sredstva kulturne skupnosti prerazporediti v korist kulture mladih — v vrtcih in šolah in v organizacijah, ki združujejo predvsem mladino. Šole (in vrtci) so v ta namen dolžne pripraviti natančne in finančno ovrednotene letne programe kulturne dejavnosti.

— Predlagamo, da osnovne šole združijo vse mlade novinarje, likovnike in literarne ustvarjalce ob enotnem glasilu učencev vseh osnovnih šol v občini.

— Predlagamo poživitev posameznih kulturnih — turističnih in splošno izobraževalnih predavanj v središčih krajevnih skupnosti in tudi v manjših vaseh našega podeželja.

— Pospeši naj se akcija za ustanovitev družbenega centra v občini, ki bo združil vse izvajalce kulturnih dejavnosti in tako obogatil kulturno življenje v občini.

— Brestov salon pohoštva naj se širše vključi v splošno galerijsko — razstavno prizadevanje v občini.

— Muzej NOB v Ložu je treba čimprej odpreti javnosti, predvsem našim učencem, ki jim je treba omogočiti, da njegovo vsebino podrobno spoznajo in postanejo soustvarjalci, zbiralci še neidentificiranih dokumentov iz narodnoosvobodilnega boja.

Kulturna skupnost se bo lotila naštetih nalog tako, da jih bo v planskih dokumentih za naslednje srednjeročno obdobje uvrstila kot prednostne. Takoj pa se bo lotila reševanja dveh organizacijskih sklopov — vprašanja družbenega centra in vprašanja prostorov za kulturne potrebe, vključno z galerijsko zbirko.

M. Pesek

Gmotni položaj kulture je skrb zbujač posebej v nekaterih občinah. Ozek prostor svobodne menjave dela in majhen nacionalni kulturni trg, vezan na jezikovna izrazila, terja posebno skrb za kulturna področja, ki so z narodno-kulturnega vidika nenadomestljiva, kot knjiga, gledališče, RTV in film, pa tudi kultura in naravna dediščina. Tu je poudarjeno poslanstvo občinskih kulturnih skupnosti, ki jih je treba krečiti. Zato je predvsem treba popraviti gmotni položaj kulture v občinah in družbenoekonomski položaj delavcev v kulturi izenačiti z delavci v drugih delih združenega dela in preseči podcenjevanje avtorskega dela.

Josip Košuta na seji CK ZKS

Novosti v knjižnici

PRICEVANJA, DECEMBER 1984

V dveh knjigah Pričevanj so slovenski pisatelji, politiki, publicisti, zgodovinarji in drugi skicirali drobce iz srečanj s stvarnostjo. Tako so nastale o isti stvari pogosto različne podobe ali sodbe, nekakšna podoba našega nacionalnega obraza. Prispevki so le del našega sodobnega življenja zadnjih dvajsetih let.

KRIŠELJ, Marijan: Zlata naveza

Knjiga ima na naslovni strani podnaslov Zapisovani pogovori z dr. Mihom Potočnikom. Avtor knjige je izbral in zapisal niz pomembnih z znanim planincem, ki so v nadaljevanjih dolga leta tekla po radiu v oddaji Odmevi z gora.

CATO, Nancy: Vse reke tečejo

Roman je ljubezenska in pustolovska zgodba, ki se odvija na rečni ladji po avstralskih rekah. Glavna oseba je mlada slikarka, kapitanka.

FORJANIČ-RANKEL, Vanja: Tereza

Roman je pripoved o življenju kmetice iz okolice Krškega. Čeprav iz revne, bajtarske družine, se ji čez čas življenje za kratko dobo olepša, vendar pride v deželo vojna in Tereza spozna, da je usoda močnejša od vseh človekovih prizadevanj in da čas nikomur ne prizanesi.

JOŽEF ŽIROVNIK CERKNIŠKO JEZERO

(Nadaljevanje iz prejšnje številke)

Skoraj vsa vas Rakek s cerkvijsko sv. Urha leži pod kolodvorom, nekaj hiš premožnejših trgovcev in šolsko poslopje pa stojijo ob okrajni cesti, ki vodi proti Cerknici, Grahovu in od Bloške police na desno naprej proti Ložu, Prezidu in dalje na Hrvaško, na levo pa čez Bloke proti Ribnici in Kočevju.

Nekdaj je bil Rakek majhen in nepoznan. Ko se je leta 1857 dodelala železnica in postavil kolodvor sredi vasi, začelo se je novo življenje. Vas je postajala vedno večja, in novo zgrajene hiše so ji dale lepše lice. Na kolodvoru in ob cesti vidimo veliko lesa, žaganic in tramov nakopičenega, kajti tu je veliko tržišče za les, in vsak četrtek je tržni dan. Rakek je postal namreč središče lesne trgovine na Notranjskem.

Od tod pridemo lahko po novi, zložni cesti v eni uri v Cerknico. Ali radi lepega razgleda izvolimo si staro in krajšo, nekoliko strmo pot čez nizki grič Čisto stran. Predno dospemo do vrha, ozrmo se malo okrog. Na desni strani vidimo veliko, z zemljo pokrito vodoshrambo. Notri se steka pod zemljo nekaj vode iz Cerkniščice, katera teče naprej v vas. Na Rakeku namreč ni potoka ne studenca od tistega časa, ko se je delala železnica skozi vas. Takrat so zasuli edini studenček, ki je gasil Rakovcem žejo.

Kot odškodnino so dobili vodnjak, kateri daje 6300 litrov vode na dan, napeljana po vodovodu iz Cerkniškega potoka. Zadaj za vodoshrambo se prične javorniški gozd, v katerem je prelepa Škocjanska dolina. Čez Rakek vidimo, kako se vije cesta v bližnjo vas Unec in dalje proti Planini, v ozadju se razširja lesovita Hrušica, malo bolj proti levi pa pelje železnica v velikem ovinku čez skalnate griče proti Postojni in dalje v Trst in Reko.

Tu okrog po gričih, kjer danes pasejo brezskrbni pastirji svoje črede, je bila huda bitka med Avstrijci in Francozi za francoske vlade na Kranjskem. Leta 1813 je začel naš cesar Franc zopet vojsko z Napoleonom I., kateri si je bil nasilno prisvojil Kranjsko, Hrvaško in Primorje. Naša zmagonosna vojska je pridrala z Dolenjskega čez Bloke proti Cerknici, Francozi pa so se ji vedno umikali.

Nazadnje se sovražniki ustavijo pri griču Srnjaku pri Rakeku, kjer je priležen in za obrambo zelo pripraven kraj. Bilo jih je okoli 5000 pešcev, 500 konjиков s 14 topovi. Tu pričakujejo naših. Dne 27. septembra pride res do hudega boja. Oddelek Hrvatov gre čez grič Čisto stran naravnost nad sovražnika. Dvakrat naskočijo naši, ali Francozi, dobivajoč vedno novo pomoč, se branijo hrabro. Drugi oddelek Hrva-

tov pod poveljništvom nadporočnika Rabiča je peljal cerkniški učitelj J. Čopec skrivaj okoli griča Skrajnika proti Rakeku. Šele, ko ti pridejo sovražnikom za hrbet, zmagajo Avstrijci, in Francozi se morajo proti Uncu in Postojni umakniti, izgubivši nad 400 ujetih mož in pustivši nad 300 mrtvih in ranjenih na bojišču.

Ni še preteklo pol ure, odkar smo na poti, in že smo navrhju griča pri Kapelici.

Krasen razgled se nam odpre na širono kotlino znamenitega jezera, obdano z vasmimi in gorami. Pred nami na planem leži trg Cerknica, ob nji na levi — proti severovzhodu — kipi v nebo ogorela Slivnica s 1115 metrov visokim vrhom. Ob vznožju je zarastla z grmovjem, ob pobočju proti vrhu se razprostirajo pašniki in košenice, imenovane »lazi«, v vzhodnem njenem delu nad Martinjakom se pa zdaj zarašča z gozdom. Z nje je prav lep razgled na vse strani.

V njenem podnožju ležita vasi Martinjak in Grahovo, skozi katere se vije cesta na Bloke in Lož. Za Martinjakom leži jezero. Čez Križno goro se vidi Loška dolina, proti severu Menišija, ljubljanska ravnina in dalje Kamniške planine in proti vzhodu hribata okolica sv. Vida in sv. Trojice.

Na prvem vrhu te gore — takoj od trga — je stalo v starih časih Gradšče, nekdanje rimsko taborišče, do katerega je peljala pot po šev od Martinjaka. Razen nekaterih napisov ni skoraj več sledu najti o tej starodavni utrdbi.

O Slivnici vedo ondotni prebivalci marsikaj čudovitega povedati. Dasi je po zunanji podobi prijazna, vendar je baje polna zlobe in hudobije. Ob času bližnje nevihte se zavije vsa v gosto meglo. Kmalu začno iz globoke jame, ki je na najvišjem

vrhu, prihajati — po starem ljudskem mnenju — toča, nevihta in strele. Še pred 220 leti so hodili duhovniki iz Cerknice blagoslovljati omenjeno jamo, da bi zarotili hudo uro. Velika procesija se je pomikala tja vsako leto na binško ponedeljek. Ko je duhovnik odmolil, pokadil in pokropil jamo z blagoslovljeno vodo, postavili so ljudje poleg nje mlaj s križem na vrhu. Nekateri so celo metali darove notri, da bi menda utolažili zle moči.

Nekdaj so hoteli to jamo zadelati z veliko skalo in zapreti pot toči in nevihti, da bi ne mogla ven. V ta namen so premaknili skalnato ploščo in jo valili proti jami, kar jim uide in drvi skokoma v dolino, kjer podere skoraj cerkvenikovo hišo v Martinjaku.

Vzrok vsem nesrečam so bile baje čarovnice, ki so prebivale v tej jami. Vera v čarovnice je bila v prejšnjih stoletjih zelo razširjena, posebno okoli jezera so jih slutili vse polno, bivajočih po luknjah in jamah. Ko se je pripravljalo k nevihti, zazvonil je v cerkniškem zvoniku mali zvon, s katerim so odganjali čarovnice in točo.

Na Slivnici stoji v jarku od Grahovega gori prej zapuščen, zdaj popravljena cerkva sv. Nikolaja.

Proti jugu se vzdiguje gozdnata, 857 metrov visoka Križna gora, z romarsko cerkvijo na vrhu. Sredi gore — pol ure hoda od mesta Loža — je vhod v Križno ali Mrzlo jamo. Imenuje se tako, ker je njena notranja toplota vedno za 5—6 stopinj R nižja kot zunanja.

Ta jama je ena največjih na Kranjskem. Od vhoda do zadnjega konca meri z ovinki 462 metrov. Dolgost vseh potov in steza notri pa znaša 1650 metrov. Jama ni nikoli brez vode, še celo v najbolj suhem poletju ne. Vsa voda se izgublja v ozke, nepristopne razpokline

in preduhe. Pri deževju pa naraste, in jama ostane za nekaj časa nepristopna. V njenem najbolj oddaljenem koncu so našli 120 metrov dolgo in 20 metrov široko podzemeljsko jezero, iz katerega teče potok, izgubljač se blizu vhoda v tla.

Jama ni toliko spomina vredna radi kapnikov, kateri so sicer veliki, a se ne nahajajo v veliki množini, pač pa slovi radi obilo nakopičenih kosti medveda brlogarja. Zadnja leta so nad štiri tisoč kosti te prahistorične živali izkopalni in poslali v Ljubljano in na Dunaj za muzeje.

Za to goro leži mesto Lož z dolino enakega imena. Križno goro obdaja Loško in Bloško hribovje.

Še bolj zadaj v daljavi stoji Snežnik (1796 metrov), s čigar vrha je lep pogled na Kranjsko, Istro, Jadransko morje, Hrvaško in celo v Dalmacijo.

Na jugozahodni strani ob jezeru zagledamo 1270 metrov visoki Javornik, ki je obraščen s temnim gozdom. Na to goro se včasih od hrvaške strani pritepe kak volk ali celo medved. Stari ljudje pa pripovedujejo še o jelenih, kateri so živeli v javorniškem gozdu.

Ob vznožju gore bodemo zapazili — pa le pri večji višini vode — ozko, vodoravno progo, bleščečo se v soncu; to je jezero. Od daleč ne bodemo na njem zagledali nič posebnega in nenavadnega. Pa pojdemo k njemu, poprosimo kakega jezera, naj nas vozi po vodi, naj nam razkazuje pečine, skalovje in skrivnostne jame, poslušajmo njegovo razlaganje jezerskih vodnih razmer, prehodimo vso okolico noter do škocjanskih mostov in votlin: potem se ne bodemo mogli načuditi tem naravnim čudežem.

Okoli Kapelice na levo in desno stoje mali griči: Kamna gorica, Sinja gorica, Čista stran, Skrajnik in Loško. (Se bo nadaljevalo)

O zapuščeni in razpadajoči »Primšarjevi hiši« na Peščenku, ki je tudi spomenik NOB, smo nekaj že pisali, sedaj pa naj jo pokaže tudi fotografija. Bilo je menda sicer že nekaj pobud o tem, kaj z njo, a je ostalo le pri pobudah...

Junija so rejci malih živali priredili sejem. Na njem je bilo menda več obiskovalcev kot malih živali.

Šola v naravi

Bistvo šole v naravi ječasna preselitev celotne učno vzgojne skupine z učitelji vred v novo naravno okolje, kamor se prenese celotno vzgojno izobraževalno delo. Pri tem je največji poudarek dan dejavnostim v naravi, še posebej pa učitelju plavanja in smučanja. Cilji vzgojno izobraževalnih prizadevanj »šole v naravi« so seveda večstranski in dolgoročno naravnani, temeljni smoter pa je usmerjati otroke v zdrav, koristen in kulturn način življenja in uporabe prostega časa ter v ohranjanju in negovanju stika z naravo.

S plavljanjem in smučanjem usmerjamo otroka k zdravemu načinu življenja, k spoznavanju narave, hkrati s tem pa ga odvrčamo od nezdravega življenja in brezciljnosti. Prav spoznanja o prednostih šole v naravi so to obliko dela z mladino uvrščala med tiste, ki postajajo ena izmed najpomembnejših sestavin vzgoje in izobraževanja ter telesne kulture.

V naši občini se bo letne »šole v naravi« udeležilo nad 200 učencev tretjih razredov. Kot prejšnje leto, bodo tudi letos imele osnovne šole organizirane šole v naravi v različnih krajih ob morju. Tako bodo učenci iz Starega trga in Blok gostovali v Pacugu pri Strunjanu, iz Cerknice, Grahovega in Begunj na Rabu, iz Rakkeka in Unca pa nekje v Istri.

Stroški na učenca so za bolj oddaljene kraje presegli 8000 dinarjev in je zato praktično nemogoče, da stroške pokrije en finančnik ali starši.

V marsikateri občini so te težave razrešili s samoupravnim sporazumom med zainteresiranimi dejavniki in se dogovorili za deleže pri pokrivanju stroškov. Mislim, da bi se morali tudi v naši občini organizirati tako, da bi vse šole imele enake pogoje in možnosti ter imele letne »šole v naravi« v enem kraju.

Beračenje za denarjem in slaba organiziranost pa šoli v naravi ne dajeta nobene perspektive in možnosti za uspešno delo. Ker gre za tako pomemben del vzgojno izobraževalnega procesa, ki je nenadomestljiv in ki tudi presega zgolj odgovornost šol oziroma enega področja interesne organiziranosti, moramo v sedanjih zaostrenih gospodarskih razmerah tembolj organizirano zagotoviti to že uveljavljeno obliko dela in hkrati tudi njeno prihodnjo organizacijsko in vsebinsko obliko. Celotno delo in življenje v »šoli v naravi« moramo zasnovati in izpeljati tako, da bo predstavljalo enega izmed odločilnih motivov za mlade generacije pri njihovem opredeljevanju za zdrav, dejaven in naraven način življenja.

F. Turšič

Spet o jezeru...

ZAKLJUČKI JAVNE TRIBUNE O NOTRANJSKEM REGIJSKEM PARKU

Udeleženci JAVNE TRIBUNE smo 13. junija poslušali izčrpno in vsestransko podprto obrazložitev predloga PREDLOG ZA RAZGLASITEV NOTRANJSKEGA REGIJSKEGA PARKA, ki so jo podali strokovnjaki z različnih področij naravoznanstva zavoda SR Slovenije za varstvo naravne in kulturne dediščine, ki je tudi uradno pripravil strokovne osnove za predlog.

V zanimivi večurni razpravi, v kateri so udeleženci domačini in udeleženci ljubitelji narave in naravnih znamenitosti našega območja z vso zavzetostjo poslušali in podali svoja stališča in mnenja o možnostih popolne osušitve ali popolne ojezeritve Cerkniškega jezera, pri tem pa v celoti podpirali predlog za proglasitev regijskega parka.

Notranjski študentski klub in predstavnik občinske konference ZSMS sta udeležence izčrpno seznanila o vsebinsko široko zasnovani anketi o prihodnji usodi Cerkniškega jezera, v kateri se je nad 80 odstotkov anketiranih izjasnilo za predlog regijskega parka, prav tako pa je nad 1500 občanov podpisalo peticijo v podporo proglasitvi regijskega parka. Pri vsem tem pa smo udeleženci še posebej ugotovili:

— Predlog za razglasitev notranjskega regijskega parka je

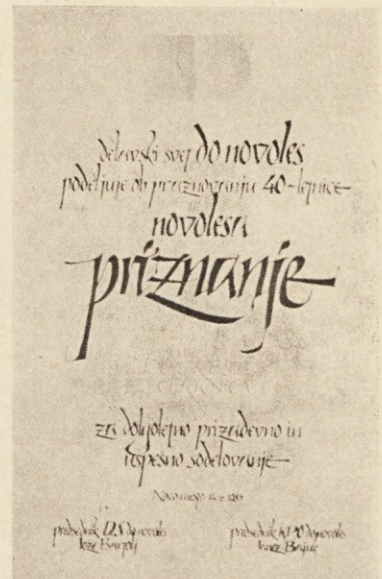
izdelan ob popolnem spoštovanju veljavnega zakona o naravni in kulturni dediščini.

— Predlog opravičuje zgodovinsko obveznost naših generacij do zanamcev in zgodovine slovenskega naroda, ko s svojim predlogom varuje naravo in naravne zakonitosti razvoja, dosledno uveljavlja in usmerja dejavnosti ekoloških zakonitosti razvoja takih ekosistemov, kakršen je in želimo, da ostane še naprej in območju, za katerega predlagamo proglasitev regijskega parka.

— Podpiramo tiste zahteve domačinov, pa tudi drugih, ki zahtevajo, da se pregrade, ki so bile poskusno zgrajene leta 1969 za obdobje največ treh let, odstranijo. Ugotovijo naj škodo, ki je nastala zaradi poplav letošnjo pomlad in oškodovancem povrnemo škodo.

— V okviru javne razprave o predlogu je posebno pomembna in odgovorna vloga SZDL, ki mora usmerjati javno razpravo v občini in zastopati interese večine v občini, pa tudi v Sloveniji.

— Zaradi vseh dosedanjih ugotovitev je potrebno doseči proglasitev NOTRANJSKEGA REGIJSKEGA PARKA, njegovo vključitev v srednje in dolgoročne plane razvoja SR Slovenije ter tako v največji možni meri

NOVOLES je ob svoji štiridesetletnici podelil BRESTU posebno priznanje za dolgoletno sodelovanje

zagotoviti materializacijo ohranjanja in koriščenja naravne in kulturne dediščine našega območja v slovenskem merilu.

Zato udeleženci javne tribune predlagamo kulturni skupnosti občine Cerknica, da znova sproži postopek razprave in podpore za proglasitev regijskega parka v skupščini občine Cerknica in prek republiškega komiteja za kulturo tudi v republiški skupščini. To moramo doseči najkasneje do konca leta 1985.

Udeleženci javne tribune

Strelske novice

NOČNO TEKMOVANJE — DVA POKALA BRESTU

V počastitev dneva mladosti in 40. obletnice osvoboditve je mestna strelska zveza Ljubljana organizirala že 17. tradicionalno republiško tekmovanje v nočnem streljanju. Tekmovalo je 167 tričlanskih ekip iz Slovenije in iz pobratene Reke.

Kljub nekaterim spremembam v tekmovanju so Brestovi strelci dokazali, da so še vedno najboljše, saj so imeli v finalu tri ekipe. Vsaka ekipa je namreč tekmovala le enkrat in deset najboljših ekip je nazadnje streljalo še v finalu. Brest je nastopil s petimi ekipami oziroma s 15 tekmovalci. Zmaga je pripadla strelcem iz Trbovelj, drugo in tretje mesto pa je osvojil BREST.

Rezultati:

	zadetki	krogi
1. A. Hohkraut Trbovlje	13	74
2. Brest Cerknica	12	76
3. Brest Masiva	12	67
4. Sokol Ljubljana	12	44
5. RSNZ-ZEM Ljubljana	11	65
6. Olimpija Ljubljana	11	60
7. Brest — Pohišvo	8	46
8. B. Ivanuš Ljubljana	8	34
9. Zalog Ljubljana	6	32
10. Olimpija Ljubljana	5	32

BRESTOVE PIONIRKE DOSEGLE NOV SLOVENSKI REKORD

Na republiškem prvenstvu v streljanju z malokalibrsko puško je nastopilo 110 najmlajših strelcev in strelk iz vse Slovenije. Nastopili so lahko vsi, ki so na občinskih in regijskih tekmovanjih dosegli zahtevane norme.

Pionirki Bresta so v trostavu zasedli 2. mesto s 610 krogi, v disciplini 30 leže pa 4. mesto s 673 krogi. Med posamezniki sta bila najuspešnejša Damjan Kandare z 216 krogi na 6. mestu in Tomaž Klančar z 207 krogi na 7. mestu.

Izreden uspeh so dosegle pionirke, saj so zmagale v disciplini 30 leže in v trostavu. Dosegle so tudi nov republiški rekord v disciplini 30 leže s 706 krogi. Republiška prvakinja v trostavu pa je postala Saša Istenič, pionirka Bresta.

Rezultati (pionirke):

	krogi
30 leže — ekipno	
1. Brest Cerknica	706
2. T. Kmetič Trzin	646
3. Ljutomer	631
3 × 10 trostav — ekipno	
1. Brest Cerknica	640
2. T. Kmetič Trzin	586
3. Ljutomer	581
30 leže — posamezno	
1. Bandalo M. (T. Velenje)	245
2. Otoničar Ines (Brest)	238
3. Istenič Saša (Brest)	236
4. Bauman Vilma (Kamnik)	235
5. Kebe Jasna (Brest)	232
3 × 10 trostav — posamezno	
1. Istenič Saša (Brest)	231
2. Rudolf Manuela (Ljutomer)	221

3. Bandalo Mateja (T. Velenje) 217
4. Otoničar Ines (Brest) 217
5. Oražem Renata (Portorož) 214

Normo za državno prvenstvo, ki bo v Zagrebu 6. julija, je izpolnil Kandare Damjan in ekipa pionirk, ki bo edina iz Slovenije.

REPUBLISKO TEKMOVANJE OSTROSTRELCEV

Republiški štab za teritorialno obrambo Slovenije je organiziral v Ljubljani republiško tekmovanje ostrostrelcev. Tekmovanja so se udeležili občinski štabi za teritorialno obrambo, strelske družine, lovske družine in organi za notranje zadeve.

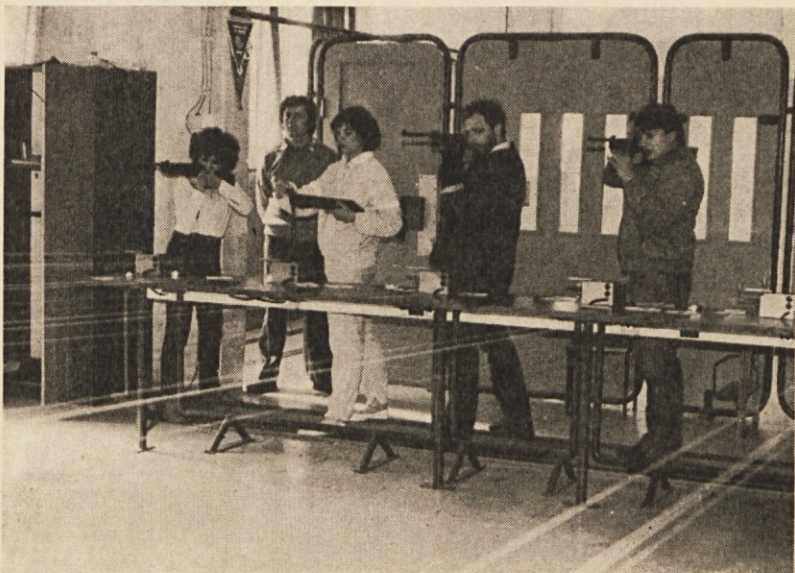
Sodelovalo je 99 ekip in nad 300 posameznikov.

Tekmovali so z ostrostrelsko puško domače proizvodnje na 300 metrov oddaljeno tarčo. Brestovi strelci so nastopili z eno ekipo in zasedli solidno 4. mesto.

Rezultati:

	krogi
1. SD Proleter	118
2. OŠ TO Sl. Gradec	109
3. OŠ TO Ljubljana	107
4. SD Brest Cerknica	103
5. OŠ TO Grosuplje	101

F. Mahne

Z nedavnega sindikalnega prvenstva Bresta v streljanju

brestov Obzornik

glasilo delovne organizacije

PRED 10 LETI

(Iz številke 93 — 30. junij 1975)

BRESTU — PRIZNANJE SAMOUPRAVLJALCEM

Letos praznujemo petindvajset let, odkar smo razglasili za osnovno geslo naše družbe »tovarne delavcem« in s tem postavili temelje novemu socialističnemu samoupravnemu sistemu, ki ga gradimo pri nas.

Prav v letu, ko lahko s ponosom gledamo na prehojeno pot v utrjevanju in poglobljanju samoupravnih odnosov in s trdno samozavestjo gradimo prihodnje, še pravičnejše in še bolj humane medčloveške odnose, je BREST dobil veliko in dragoceno priznanje.

REPUBLIŠKI SVET ZVEZE SINDIKATOV SLOVENIJE JE BRESTU PODELIL PRIZNANJE SAMOUPRAVLJALCEM ZA IZJEMNE DOSEŽKE PRI RAZVIJANJU IN UTRJEVANJU SAMOUPRAVNIH DRUŽBENIH ODNOSOV.

JASEN PROGRAM — TRDNA INTEGRACIJA

Združili se bomo torej le tedaj, če bomo v taki združitvi oprijemljivo videli neko korist družbeno-ekonomskega pomena za našo delovno organizacijo in s tem za posameznega delavca, ki v njej dela. Kajti delovne organizacije, ki se združujejo v SOZD, med seboj niso tako tesno povezane kot TOZD v okviru delovne organizacije. Povezujejo se le toliko, kolikor jim to omogoča uresničevanje njihovih interesov. Če so se nekatere SOZD oblikovale zgolj zaradi modne muhe, brez trdne vsebinske zasnove, bo njihovo življenje le kratkotrajno, če ga ne bodo oplemenitile s konkretnim planom kasnejšega skupnega dela.

SALON POHIŠTVA V LJUBLJANI

Prav gotovo je enotno mnenje vseh obiskovalcev salona, da je bil Brestov razstavni prostor najbolj obiskan in da so obiskovalci pokazali največ zanimanja za Brestove izdelke.

Prikazali smo dva projekta kuhinj v enajstih različnih sestavih in devetih barvah, nov jedilniški program NIKA, z velikim zanimanjem sprejeto sedežno garnituro MOJCA in dnevno sobo KATARINA.

V PRODAJI ŠE VEDNO TEŽAVE

V letošnjem poslovnem letu preživljamo v pohištvni industriji še naprej nadaljevanje recesije in prihajamo v vse večje poslovne težave. To so posledice splošnih gospodarskih pretresov v Evropi, pa tudi v svetu, kjer je konjunktura iz prejšnjih let usahnila in je splošna gospodarska kriza dejstvo, na katero morajo računati še tako razvite in gospodarsko močne dežele.

Tudi Brest ni ostal izven takšnih gospodarskih gibanj, saj kot izvozno usmerjena gospodarska organizacija krepko občutimo vse negativne posledice težjih izvoznih možnosti. Seveda pa je tudi na domačem trgu vse teže plasirati pohištvo in proizvode lesne industrije sploh.

NA REFERENDUMU — 69,30 ODSOTKA »ZA«. Ocena referenduma za samoprispevek za šole

Dobra udeležba in mnogo glasov »ZA« je bilo oddanih v vaseh, v krajevnih skupnostih, v delovnih organizacijah, povsod tam, kjer se ljudje zavedajo, da je njihova prihodnost odvisna od njih samih oziroma od njihovega prizadevanja, kjer se zavedajo, da so del te skupnosti, ki jim omogoča, da delajo, da zaslužijo, da živijo iz dneva v dan bolje, in ki se zavedajo tudi tega, da ni nobene družbe, ki bi vedno samo dajala, da smo ji dolžni včasih tudi kaj vračati.

Dobro je, da imamo v občini takšnih vasi in tako zrelih kolektivov veliko večino!

LETOS ZA LAS UŠLA PETA ZMAGA. Letošnja lesariada — drugo mesto

Na letošnji lesariadi — športnih igrah delavcev lesne industrije in gozdarstva Slovenije je bila rekordna udeležba — nad 1800 tekmovalcev in tekmovalk iz 53 delovnih organizacij. Brestu za las ni uspelo, da bi štirim zaporednim zmagam dodal še peto — pristal je na drugem mestu. Osvojil je tri zlate in eno srebrno plaketo.

Tako je za nami še eno veliko športno srečanje delavcev lesarstva. Nam pomeni zadoščenje za dosedanje uspešno delo in spodbudo, da bi športno rekreacijo še bolj približali čim večjemu številu naših delavcev. To nam mora ostati osnovni cilj; športni uspehi bodo samo posledica množičnosti in zavesti o pripadnosti delovni organizaciji.

SIMULTANKA LJUBOJEVIČA

23. junija je v Brestovi stari delavski restavraciji gostoval šahovski vele mojster Ljubomir Ljubojevič — najmlajši, vendar tudi že najuspešnejši jugoslovanski vele mojster, katerega bliskovit vzpon spominja na rast pravega šahovskega velikana.

Cerkniškimi šahistom se tako počasi uresničujejo načrti, da bodo spoznali vse člane naše olimpijske vrste (doslej Ivkov in Ljubojevič). Na vrsti so torej še: Gligorič, Planinc, Parma, Velimirovič...

Filmi v juliju

1. ob 20. uri — italijanska drama CIAO, MALI!
4. ob 17. in 20. uri — jugoslovanski mladinski film S.P.U.K.
6. ob 20. uri in 7. ob 16. uri — ameriška kriminalka DESET MINUT DO POLNOČI.
7. in 8. 7. ob 20. uri — ameriški vojni film SKOZI PLAMEN NI-KARAGVE.
11. 7. ob 17. in 20. uri — ameriška drama GENERACIJA 84.
13. 7. ob 20. uri in 14. 7. ob 16. uri — ameriški akcijski film UMAZANI INŠPEKTOR HARRY.
14. 7. in 15. 7. ob 20. uri — ameriški zgodovinski film OKRUTNI KALIGULA.
18. 7. ob 20. uri — ameriška grozljivka DAN KRVAVEGA VALENTINA.
20. 7. ob 20. uri in 21. 7. ob 16. uri — ameriški akcijski film ŠAMPION NEŽNEGA SRCA.
21. 7. in 22. 7. ob 20. uri — ameriška kriminalka KO ZAZVONI TELEFON.
25. 7. ob 20. uri — ameriški glasbeni film ANNIE.
27. 7. ob 20. uri in 28. 7. ob 16. uri — ameriški western PAST V MONTANI.
28. 7. in 29. 7. ob 20. uri — ameriška grozljivka PSIHO, II. del.

Kotiček za rekreativce

KOLESARJENJE

Kolesarjenje zaradi nezadržne rasti življenjskih stroškov v zadnjem času zopet pridobiva veljavo pri premagovanju krajših razdalj in tudi kot športno rekreativna zvrst.

Vse bolj in bolj prihajamo do spoznanja, da je kolesarjenje ne samo lepa športno rekreativna dejavnost, ki nudi kolesarjem polno užitek z vožnjo v naravi, temveč, da je tudi zelo koristna za zdravje.

Pri tej športni zvrsti gre za ciklično ponavljajoče se gibe spodnjih okončin, torej za pretežno obremenitev mišic nog, delno pa tudi hrbta in trebuha ter rok. Kako učinkuje na organizem?

Precej se povečata telesna vzdržljivost in moč spodnjih okončin. Pri premeru odmerjeni vadbi — pravi intenzivnosti, pogostnosti in času trajanja pa ugodno učinkuje tudi na srce in pljuča. Ta vrsta gibanja razbremeni sklepe, kar je pomembno zlasti za tiste, ki imajo preveliko telesno težo.

Komu koristi kolesarjenje?

Kolesarjenje je lahko tudi pomemben del terapije pri bolnikih z obolenji srca in nekaterimi oblikami zvišanega krvnega pritiska. Zelo je ta zvrst gibanja koristna tudi za krepitev in razgibavanje poškodovanih mišic nog in sklepov. Seveda ne smemo pretiravati. Zlasti pri starejših lahko pride do okvar srčnožilnega sistema, poškodb kolenskih sklepov, Ahilove tetive in mišičja golena.

Poškodbe lahko povzročajo okoli (ostali udeleženci v prometu, slabo cestišče in podobno) ali vznik sam (trčenje, padci, preobremenitev organizma in drugo).

Najbolj so pogosti padci, pri katerih pride do odrgnin kože, včasih pa tudi do poškodb glave in zlomov ključnice in kosti zgornjih okončin.

Pri dolgotrajni vožnji (maraton) so pogoste tudi bolečine v vratu zaradi nizke države vodila. Bolečine v kolenih so lahko posledica previsoko nastavljenega sedeža.

Dirkalna kolesa niso primerna za najmlajše, ker zaradi nedokončane rasti pride lahko do deformacij hrbteničnih vretenc in nastane tako imenovana »kolesarska grba«.

Kaj je za kolesarjenje nujno potrebno in kaj je dobro imeti? Najpomembnejše je nedvomno kolo.

Kakršnokoli je, turistično ali športno tekmovalno, mora biti tehtačno brez napak, sicer izzivamo nesrečo.

Vsako kolo mora biti opremljeno z zavorami spredaj in zadaj, spredaj mora imeti belo in zadaj rdečo luč in odsevnik. Kolo lahko vozi vsaka zdrava odrasla oseba. Otroci lahko vozijo kolo le v spremstvu odrasle osebe ali z opravljenim kolesarskim izpitom. Na kolesu smemo peljati le otroke, stare do sedem let, a le tedaj, če imamo na

kolesu za to prirejen poseben sedež ter par stopalk za noge.

Posebnost tekmovalnega kolesa je krmilo, ki se mu mora začetnik prilagoditi. Prav tako se je potrebno prilagoditi ozkem in trdemu sedežu, ki je takšen zato, da se tesno prilaga med sedne kosti in da je povezava med kolesom in kolesarjem boljša.

Za kolo je seveda značilno, da ima tudi gume. Na tekmovalnih kolesih imamo navadno ozke tubularje, na navadnih kolesih pa zračnico in plašč. Kolesa posebej za rekreativce imajo na obročih ožjo zračnico in žični plašč, kar je od tubularjev ceneje in bolj enostavno za popravilo okvar oziroma za krpanje.

Pomemben del opreme je kolesarjevo oblačilo. Za začetnika je primerna trenirka. Športne trgovine imajo na policah tudi posebne hlače za kolesarje in drese, katere naj si kupijo tisti, ki bodo nekoliko več kolesarili in želijo izgledati nekoliko bolj kolesarsko.

Pod dres oblecite bombažno majico, ki vpija znoj. Kolesarju varuje glavo pred soncem ali vetrom volnena ali platnena čepica s ščitnikom. V poletnih mesecih je dobro imeti tudi sončna očala, ki varujejo oči pred vsiljivim mrčesom. Nekateri kolesarji si nataknejo tudi tanke rokavice, ki omogočajo boljši oprijem krmila, blažijo sunke in varujejo roke pri morebitnih padcih.

Copati zaradi mehkega in pregibnega podplata niso najbolj primerno kolesarsko obuvalo. Copata rada zdrsnje s pedala, pri dolgotrajni vožnji pa noge v njih odrevenijo. Idealni so kolesarski čevlji, ki so iz mehkega usnja z zračnimi luknjicami in trdim podplatom.

Za kolesarjenje moramo predvsem poznati

- tehniko kolesarjenja,
- postopno se privajati kolesu in pridobivati kondicijo,
- kolo pravilno vzdrževati.

Predvsem je to pomembno za tiste, ki se s kolesom podajajo na dolga potovanja ali na maratone. Pred daljšim izletom ali potovanjem morate pregledati:

BRESTOV OBZORNİK — glasilo delovne organizacije BREST Cerknica, n. sol. o.

Glavni in odgovorni urednik Božo LEVEC

Ureja uredniški odbor: VIII FRIM, Franc GORNIK, Viktor JERIČ, Jože KLANČAR, Srečo KNAP, Božo LEVEC, Drago MAZIJ, Danica MODIČ, Janez OPEKA, Vanda SEGA, Marjan ŠIRAJ in Franc TRUDEN

Foto: Jože ŠKRJL

Odbor za obveščanje je družbeni organ upravljanja. Predsednica odbora: Vanda SEGA.

Glasilo sodi med proizvode iz 7. točke prvega odstavka 36. člena zakona o obdavčenju proizvodov in storitev v prometu, za katere se ne plačuje temeljni davek od prometa proizvodov (mnenje sekretariata za informiranje izvršnega sveta SR Slovenije št. 421-1/72 z dne 24. oktobra 1974).

Naklada 2800 izvodov.

Tiska Železniška tiskarna v Ljubljani.

— zavore, posebno pozornost je treba posvetiti zavorni žici in gumicam;

— pritrditi vse vijake;

— pregled plaščev, zračnic in ventilov;

— pregled špic in scentrirarnost obročev;

— pregled svetlobnih teles;

— vsi pregibni in sklopni deli morajo biti namazani.

Nikoli ne vemo, kje nas čakajo nevarnosti, zato vzemimo na pot zračno tlačilko, rezervni tubular oziroma zračnico in pribor za krpanje ter nekaj orodja ali univerzalni ključ. Za daljše potovanje tudi lahko vetrovko in seveda nekaj popotne hrane in osvežilne pijače v plastenki.

Če se želite resneje načrtno in programirano ukvarjati s kolesarstvom, vam priporočamo, da se vpišete v **KOLESARSKI KLUB GRADIŠČE** v Cerknici, ki je edini klub v naši občini. Klubovci organizirajo tudi skupna potovanja na kolesih in se pripravljajo za sodelovanje na množičnih kolesarskih prireditvah. L. Palčič

Taborniki na jezeru

Vožnja s kanuji je tudi tabornikom postala zelo priljubljena. Mnogi si tako želijo odkriti vse skrite lepote našega jezera, uživati na soncu in v naravi, najspretnejši pa si poskušajo ujeti tudi kakšno ribo za večerjo.

Da pa bi vse to združili z našo taborniško dejavnostjo, smo ob pokroviteljstvu Bresta organizirali orientacijsko tekmovalstvo v vožnji s kanuji po jezeru. K sodelovanju smo povabili vse tiste, ki se radi preizkušajo v veslanju, vendar pa se morajo spoznati tudi na osnove orientacije.

V soboto 22. junija zjutraj, ko sonce še ni pregnalo megle, so najvztrajnejši tekmovalci že pripravljali svoje kanuje, preizkušali vesla in se še zadnjič posve-tovali o taktiki veslanja. Na startu se je zbralo deset ekip; sedem iz vrst tabornikov, med katerimi so bile tudi ekipe iz Ljubljane, Domžal in Zagreba.

Za tabornike je bila pot dolga 12 kilometrov. Na kontrolnih točkah so morale ekipe pokazati znanje iz orientacije (vrisati celotno traso tekmovalstva, narisati skico obale), spretnost v streljanju z lokom in ročne spretnosti, saj so morali sami izdelati veslo in z njim najhitreje priti do cilja.

Za netabornike je bila pot nekoliko krajša, pa tudi druge naloge niso bile tako zahtevne. Tekmovalci so morali pokazati tudi poznavanje Cerkniškega jezera in njegove okolice. Če so tekmovalci hoteli priti do cilja v čim krajšem času, so se morali potruditi in veslati z vso močjo, dovoljeno pa je bilo tudi nositi kanu po kopnem. Kontrolne točke je bilo zelo težko najti, saj so bile skrite med drevjem ob obali, nekatere pa so bile dobro maskirane z bičevjem sredi vode.

Organizatorji tekmovalstva so imeli pri ocenjevanju nalogo zelo težko delo, saj so bile ekipe zelo izenačene. Na koncu pa se je le pokazalo, da so bili najboljši domačini, ki jezero poznajo in se znajdejo na njem. Med taborniški ekipami je bila najuspešnejša ekipa CEBELARJEV v sestavi Roka, Simona in Eti, med netaborniki pa sta prvo mesto zasedla Špelin in Hiti kot ekipa FOTOMODEL 5.

Tekmovalstvo smo zaključili s podelitvijo priznanj in željo, da postane to tekmovalstvo kanuistov tradicionalno in da se prihodnje leto zopet srečamo. A. Znidaršič

Skupina cerkniških rekreativcev na lanski vožnji po Sloveniji